

UCHWAŁA NR XXXIV/243/2014

RADY GMINY KOŁACZKOWO

z dnia 14.07.2014 r.

w sprawie: przyjęcia

„Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kołaczkowo na lata 2014 – 2017”

Na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.) Rada Gminy Kołaczkowo, po uzyskaniu pozytywnej opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kołaczkowo na lata 2014-2017”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołaczkowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady

Jerzy Woś

UZASADNIENIE

Obowiązek sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.).

Gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje uchwałą rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 87 ust. 3).

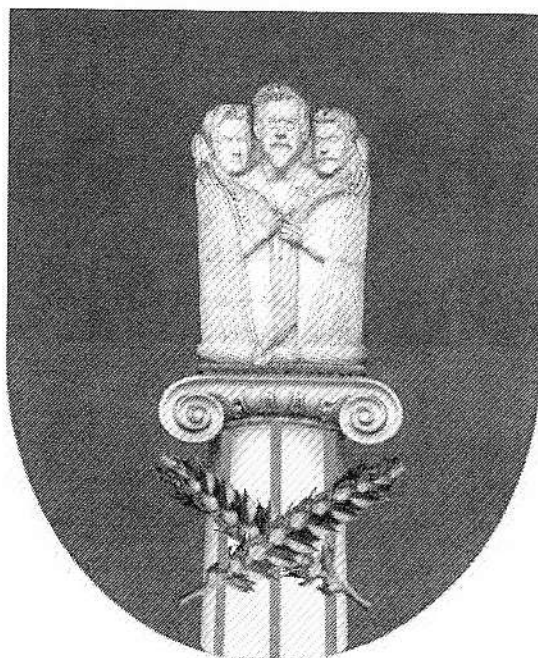
Pozytywna opinia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kołaczkowo na lata 2014-2017” wydana została 18.06.2014 r.

Przewodniczący Rady

Jerzy Woś

Załącznik do uchwały nr XXXIV/243/2014
Rady Gminy Kołaczkowo
w sprawie przyjęcia
Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami
dla Gminy Kołaczkowo
na lata 2014 – 2017

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY KOŁACZKOWO na lata 2014-2017

Opracował: *Sebastian Mazurkiewicz*
Kołaczkowo 2013-2014

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	4
1.1.	Świadomość potrzeby gminnego programu opieki nad zabytkami.....	4
1.2.	Położenie gminy Kołaczkowo	4
1.3.	Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	5
1.3.1.	Konstytucja RP.....	5
1.3.2.	Ustawa o samorządzie powiatowym.....	5
1.3.3.	Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.....	5
2.	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego	7
2.1.	Zasadnicze uwarunkowania prawne w relacji z powiatowym programem opieki nad zabytkami.....	7
2.2.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....	10
2.2.1.	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego.....	10
2.2.2.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.....	11
2.2.3.	Plan rozwoju lokalnego powiatu wrzesińskiego na lata 2007-2013.....	14
3.	Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Kołaczkowego	16
3.1.	Charakterystyka zabytków w gminie.....	16
3.2.	Zabytki nieruchome.....	16
4.2.1.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków.....	17
4.2.2.	Gminna ewidencja zabytków	18
3.3.	Zabytki ruchome.....	27
3.4.	Zabytki archeologiczne.....	27
3.4.1.	Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.....	28
3.4.2.	Stanowiska o własnej formie krajobrazowej.....	28
3.4.3.	Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych.....	29
3.5.	Muzea i placówki paramuzealne.....	29
3.5.1.	Izba Pamięci Władysława Reymonta w Kołaczkowie.....	29
3.5.2.	Izba Pamięci Banku Spółdzielczego w Kołaczkowie.....	29
3.5.3.	Zbiory regionalne w Żydowie.....	29
3.6.	Miejsca pamięci narodowej.....	29
3.6.1.	Definicja miejsca pamięci narodowej.....	29
3.6.2.	Groby wojenne.....	30
3.7.	Pomniki przyrody.....	31
3.8.	Historyczne nazwy miejscowe.....	31
4.	Uwarunkowania wewnętrzne opieki nad zasobami dziedzictwa i krajobrazu kulturowego	33
4.1.	Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków.....	33
4.1.1.	Kościóły.....	33
4.1.2.	Pałace i dwory.....	33
4.1.3.	Zespoły folwarczne.....	33
4.1.4.	Cmentarze.....	33
4.1.5.	Parki.....	34
4.1.6.	Domy mieszkalne i zagrody.....	34
4.1.7.	Zabytki archeologiczne.....	34
4.2.	Turystyka.....	35

4.2.1.	Szlaki turystyczne.....	35
4.2.1.1.	Szlaki rowerowe.....	35
4.2.1.2.	Szlaki piesze.....	35
4.3.	Uwarunkowania wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kołaczkowo.....	36
4.4.	Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Kołaczkowo na lata 2004-2013.....	37
4.5.	Uwarunkowania wynikające z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kołaczkowo.....	38
4.6.	Uwarunkowania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kołaczkowo.....	38
4.7.	Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy Kołaczkowo.....	40
5.	Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.....	43
6.	Kierunki realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	44
6.1.	Gminna ewidencja zabytków.....	44
6.1.1.	Działanie – sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości oraz sporządzenie gminnej ewidencji zabytków małej architektury.....	44
6.1.2.	Działanie - weryfikacja gminnej ewidencji zabytków archeologicznych.....	44
6.2.	Promocja regionu i edukacja przez prezentację lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego.....	44
6.2.1.	Działanie – udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości.....	44
6.2.2.	Działanie – edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.....	45
6.3.	Sprawowanie opieki nad zachowanymi zabytkami w regionie.....	45
6.3.1.	Działanie – zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.....	45
6.3.2.	Działanie – sporządzenie wykazu zespołów i obiektów nieruchomości, stanowisk archeologicznych typowanych do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy.....	46
6.3.3.	Działanie – opieka nad zabytkami będącymi własnością gminy.....	46
6.3.4.	Stan zachowania i sposób użytkowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków będących własnością gminy.....	46
7.	Instrumentarium realizacji oraz monitoring gminnego programu opieki nad zabytkami.....	48
7.1.	Instrumentarium realizacji.....	48
7.2.	Monitoring realizacji.....	49
8.	Niektóre zewnętrzne źródła dofinansowania.....	50
	Wykaz tabel.....	52
	Materiały źródłowe.....	53

WSTĘP

1.1. Świadomość potrzeby Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Dziedzictwo kulturowe, to dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń jak i naszych czasów. Do dziedzictwa kulturowego oprócz dziedzictwa archeologicznego, architektonicznego i dziedzictwa sztuki zaliczamy także przejawy życia takie jak np. formy gospodarowania, przejawy rozwoju społeczności i inne elementy stanowiące o naszej kulturze.

Świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców. Dbanie o należyty stan i atrakcyjny wygląd zabytków jest naszym obywatelskim obowiązkiem. Rewitalizacja poszczególnych obiektów jak również całych zespołów zabudowy jest szansą na ich uratowanie. W takich przedsięwzięciach pomagać ma gminny program opieki nad zabytkami, przewidziany przez ustawę o ochronie i opiece nad zabytkami, oraz wynikający ze społecznej potrzeby. Jest także czynnikiem w upowszechnianiu wiedzy i pomaganiu właścicielom zabytków w dbaniu o dobrą kondycję substancji zabytkowej. Aby gmina stała się piękną dla mieszkańców i atrakcyjną dla turystów trzeba zadbać o lokalne zabytki.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kołaczkowo na lata 2014 – 2017 jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie. Nie stanowi aktu prawa miejscowego, lecz jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Program opieki nad zabytkami stanowi podwalinę współpracy między samorządem gminy, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

1.2. Położenie gminy Kołaczkowo

Gmina Kołaczkowo leży w środkowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie wrzesińskim. Pod względem fizjograficznym gmina znajduje się na Pojezierzu Wielkopolskim, na bezzeziornym terenie Równiny Wrzesińskiej (prawie cała gmina) oraz południowy fragment w Kotlinie Śremskiej przez, którą płynie rzeka Warta. Powierzchnia gminy wynosi 115,95 km², co stanowi 0,38% terytorium województwa wielkopolskiego. Siedziba gminy wieś Kołaczkowo oddalona jest od Wrześni, stolicy powiatu 13 km, a od Poznania, stolicy województwa 65 km. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 442 Września-Kalisz oraz dochodzi do niej droga wojewódzka 441 Miłosław-Borzykowo. Przez północno-wschodni fragment gminy przebiega autostrada A2 (najbliższy zjazd z autostrady jest we Wrześni-Białężycach).

Gmina Kołaczkowo graniczy z następującymi gminami:

- od zachodu z gminą Miłosław (pow. wrzesiński),
- od północy z gminą Września (pow. wrzesiński) i gminą Strzałkowo (pow. słupecki),
- od wschodu z gminą Łądek (pow. słupecki) i gminą Pyzdry (pow. wrzesiński),
- od południa z gminą Pyzdry (pow. wrzesiński) i gminą Żerków (pow. jarociński).

Sieć osadniczą tworzy 17 wsi sołectkich. Całą gminę zamieszkuje 6114 mieszkańców (grudzień 2012 r.).

Największą miejscowością gminy jest Kołaczkowo. Lasy zajmują 791,5 ha, co stanowi 6,8% obszaru gminy.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1.3.1. Konstytucja RP

Na mocy art. 5 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483): „*Rzeczpospolita Polska strzeże (...) dziedzictwa narodowego*”, oraz na mocy art. 6. tejże konstytucji: „*Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju*”

1.3.2. Ustawa o samorządzie gminnym

Zgodnie z art. 7 ust 1 pkt 9 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. 2001, Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) nakłada na samorząd gminny jako zadanie własne m.in. sprawy ładu przestrzennego, kultury (prowadzenie gminnych instytucji kultury takich jak biblioteki czy muzeów), ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Art. 7. 1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.

W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

1.3.3. Ustawa o ochronie zabytków

Na mocy *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. 2003, nr 162, poz. 1568 ze zmianami) zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy).

Sporządzany program opieki nad zabytkami ma na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Programy ogłaszane są w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programów zarząd województwa,

powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDICTWA KULTUROWEGO

2.1. Zasadnicze uwarunkowania prawne w relacji z programem opieki nad zabytkami

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 ze zmianami) znowelizowana ustawą z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010, nr 75, poz. 474).

Art. 3 ustawy definiuje:

- 1) **zabytek** - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) **zabytek nieruchomy** - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) **zabytek ruchomy** - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) **zabytek archeologiczny** - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) **instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami** - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) **prace konserwatorskie** - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) **prace restauratorskie** - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) **roboty budowlane** - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) **badania konserwatorskie** - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) **badania architektoniczne** - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) **badania archeologiczne** - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) **historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny** - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie,

zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

- 13) **historyczny zespół budowlany** - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) **krajobraz kulturowy** - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;
- 15) **otoczenie** - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

W art. 4. sprecyzowano na czym polega ochrona zabytków, sprawowana przez organy administracji publicznej:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrola stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 5 odróżnia ochronę zabytków sprawowaną przez organy administracji publicznej od opieki nad zabytkami sprawowanej przez właściciela zabytku, która polega na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art. 6 określa jakie zabytki podlegają ochronie i opiece bez względu na stan zachowania:

- 1) Zabytki nieruchome będące, w szczególności:
  - a) krajobrazami kulturowymi,
  - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
  - c) dziełami architektury i budownictwa,
  - d) dziełami budownictwa obronnego,
  - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,

- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

2) Zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. 1997, nr 85, poz. 539; 1998, nr 106, poz. 668; 2001, nr 129, poz. 1440 oraz z 2002, nr 113, poz. 984),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

3) Zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie mogą również podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7. wymienia formy ochrony zabytków:

1. wpis do rejestru zabytków
2. uznanie za pomnik historii
3. utworzenie parku kulturowego
4. ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego

Przepisy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zawarte są także w następujących obowiązujących aktualnie ustawach:

- w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001, nr 62, poz. 627 i nr 115, poz. 1229 ze zmianami),
- w ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001, nr 99, poz. 1079, nr 100, poz. 1085, nr 110, poz. 1189 i nr 145, poz. 1623 ze zmianami),
- w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000, nr 46, poz. 543 ze zmianami),
- w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 8 poz. 717),
- w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2000, nr 106, poz. 1126, nr 109 poz. 1157 i nr 120, poz. 1268 ze zmianami),
- w ustawie z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011, nr 207, poz. 1230),
- w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocena oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008, nr 199, poz. 1227),
- w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, nr 96, poz. 873).

Przepisy dotyczące ochrony zabytków gromadzonych w muzeach i w bibliotekach zawarte są:

- w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. 1997, nr 5, poz. 24 ze zmianami),
- w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U., nr 85, poz. 539 ze zmianami).

Przepisy dotyczące ochrony materiałów archiwalnych określono:

- w ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1396 i Nr 241 poz. 2074).

Przepisy dotyczące miejsc pamięci narodowej zawarte są:

- w ustawie z dnia 21 stycznia 1988 r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz.U. nr 2 poz. 2 z późn. zm.),
- w ustawie z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz.U. nr 39 poz. 311 z późn. zm.).

2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

2.2.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19 grudnia 2005 r. przyjął dokument „*Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020*” (Uchwała nr XXIX/559/12). Określa on uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Zawarte w strategii ustalenia stanowią podstawę do zagospodarowania przestrzennego województwa, wpływając tym samym na kształtowanie krajobrazu kulturowego. Największe

znaczenie na krajobraz kulturowy ma cel strategiczny „Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku”. Jednym z celów operacyjnych jest cel pt.: *Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego*.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury,
- ochronę dorobku kulturowego,
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Cel strategiczny zakładający „Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” ma być realizowany poprzez cel operacyjny 2.4. *„Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu”*, którego założeniem jest, iż „Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno-rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szansę na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach”.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycję w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska,
- wsparcie bazy noclegowej i gastronomicznej,
- promocję przedsiębiorczości w tym zakresie,
- wsparcie rozwoju agroturystyki,
- promocję turystyki alternatywnej.

2.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Sejmik Województwa Wielkopolskiego 26 listopada 2001 r. przyjął (Uchwała nr XLII/628/2001), zaś 26 kwietnia 2010 r. zmienił (Uchwała nr XLVI/690/10) *„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego”*. W założenia ogólnych umiejscowiono Plan obok *„Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020”* oraz *„Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego”* w systemie kształtowania ładu przestrzennego. Decyduje on o rozwoju regionu Wielkopolski. Wskazano także wpływ zachowania dziedzictwa kulturowego na rozwój ruchu turystycznego.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla innych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto, iż podstawową zasadą kształtowania rozwoju województwa winno być optymalne wykorzystanie szeroko rozumianych uwarunkowań wewnętrznych oraz szans wynikających z uwarunkowań zewnętrznych dla zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Z zasady tej wynikają przesłanki znaczące dla ochrony dziedzictwa kulturowego województwa:

- nie zaprzepaścić posiadanych przez województwo możliwości wynikających z położenia, tradycji, istniejącego potencjału środowiska przyrodniczego, walorów społecznych i gospodarki,
- chroniąc posiadane dobra, efektywnie je wykorzystać, a równocześnie w miarę możliwości je

pomnażać oraz poprawiać ich jakość.

Zasadniczym celem dla kształtowania polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego jest harmonijny, zrównoważony rozwój całego terytorium poprzez poprawę jakości zagospodarowania przestrzennego i wzrost wewnętrznej spójności województwa. Jedną z zasadniczych kategorii, do której sprowadzić można cele zagospodarowania przestrzennego województwa jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego, które sprowadzają się m.in. do zachowania właściwych proporcji między elementami zagospodarowania przestrzennego i poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto m.in.

- tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

W planie wojewódzkim przyjęto, że w zagospodarowaniu przestrzeni w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego nie powinno się przekraczać następujących wskazań:

1. w obszarach chronionego krajobrazu nie powinno się lokalizować obiektów i urządzeń zakłócających w drastyczny sposób walory kulturowe,
2. ochronie podlegają obiekty cenne kulturowo, wymagające bezwzględnego zachowania dla przyszłych pokoleń oraz ich bezpośrednie otoczenie, w którym nie powinny być lokalizowane obiekty nieprzystosowane architektonicznie i funkcjonalnie,
3. w strefach ochrony konserwatorskiej zagospodarowanie winno odbywać się na warunkach określonych przez służby konserwatorskie,
4. strefy ochrony widokowej (osie widokowe, ciągi widokowe, dominanty przestrzenne, panoramy) powinny być wyznaczone poprzez stosowne zapisy oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.
5. ład przestrzenny będący głównym celem zagospodarowania przestrzennego można uzyskać m. in. przez:
6. dobre rozpoznanie prawideł tradycyjnego kształtowania przestrzeni miejskich i zastosowanie ich na nowo; formuła przywracania przestrzeni miejskiej musi uwzględniać możliwości wszelkich kreacji, a nowoczesne budynki o dobrej architekturze nie powinny być traktowane jako niepożądane, ale jako potencjalne wzbogacenie dziedzictwa kulturowego,
7. przestrzeganie wytycznych konserwatorskich w zakresie nie tylko poszczególnych obiektów objętych ochroną, ale również zasad zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych,
8. „odkrycie” lokalnej architektury wiejskiej i zapewnienie możliwości wprowadzenia tradycyjnych gabarytów, form dachów, detali i rozwiązań materiałowych do obiektów o współczesnych standardach; nurt architektury regionalnej nie może mieć prawa wyłączności, ale powinien stanowić ważny wyróżnik przy kształtowaniu specyfiki lokalnej,
9. ochronę krajobrazu, a w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych wykluczenie realizacji obiektów, które charakterem (gabaryty, powierzchnia zajmowanego terenu, rodzaj prowadzonej działalności) kolidują z otoczeniem.

Dla kształtowania przestrzeni miejskiej przyjęto m. in. następujące zasady:

1. ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego, takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i tereny otwarte; respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzenie zakresu ochrony prawnej,
2. wykorzystywanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych, panoram,
3. w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podnoszenie wymogów architektury w stosunku do obiektów realizowanych na obszarach śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
4. podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzowania zabytkowych dzielnic.

Dla kształtowania obszarów wiejskich przyjęto m. in. następujące zasady:

1. ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelni i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej np. kapliczek i krzyży,
2. poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach,
3. twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej Wielkopolski, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury takich jak drewniane płoty, podmurówki z kamienia naturalnego, itp.

Dla kształtowania otwartych przestrzeni przyjęto następujące zasady:

1. zakaz wznoszenia w pobliżu jezior, rzek, kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe i uniemożliwiających dostęp do nich,
2. wprowadzenie zieleni osłonowej wokół istniejących i projektowanych obiektów kolizyjnych w stosunku do krajobrazu,
3. narzucanie ograniczeń w sytuowaniu reklam, wykluczenie ich z miejsc o ciekawej ekspozycji.

Dla kształtowania przestrzeni wokół miejsc cennych kulturowo przyjęto następujące zasady:

1. dostosowanie zagospodarowania do masowego ruchu turystycznego i pielgrzymkowego (hotele, campingi, gastronomia, parkingi, itp.),
2. ograniczenie działalności gospodarczej do nie kolidującej z wiodącą funkcją miejsca, a wspieranie działalności związanej z obsługą turystów czy pielgrzymów,
3. izolowanie tych miejsc od bezpośredniego styku z współczesnym zainwestowaniem, zachowanie niezbędnej otwartej przestrzeni w celu lepszego ich wyeksponowania.

Uznano następujące zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

1. podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa, tj. przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

2. ochrona krajobrazu kulturowego może być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

2.2.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

Przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 27 czerwca 2007 r. „Strategia rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim” (Uchwała Nr X/103/07), wśród priorytetów i celów rozwoju turystyki w województwie wskazuje główne pola strategiczne, w których generują i kumulują się procesy rozwojowe i działalność w dziedzinie turystyki. Pola te stanowią główne obszary wieloletnich i docelowych działań zmierzających do osiągnięcia celu nadrzędnego w turystyce wielkopolskiej. Do priorytetów rozwojowych zaliczono rozwój walorów turystycznych. Celem strategicznym jest tu podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez lepszą ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych i przyrodniczych. Z opieką nad zabytkami związane są dwa cele:

1. wytyczenie i zagospodarowanie historycznych tras zwiedzania w centrach zabytkowych oraz przystosowania zespołów rezydencjonalnych i sakralnych do potrzeb ruchu turystycznego o charakterze krajoznawczym i pielgrzymkowym,
2. wykorzystanie i adaptacja budowli zabytkowych na turystyczne obiekty usługowe.

Dla województwa wielkopolskiego obowiązuje „Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2013-2015” uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 28 października 2013 r. (Uchwała nr XXXVIII/763/13). Jako cele programu wyznaczono m.in.:

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
2. uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków,
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami .

2.2.4. Plan rozwoju lokalnego powiatu wrzesińskiego na lata 2007-2013

Rada Powiatu Wrzesińskiego Uchwałą nr 73/XI/2007 z dnia 30 października 2007 r. przyjęła Plan rozwoju lokalnego powiatu wrzesińskiego na lata 2007-2013. W analizie aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu wrzesińskiego w podrozdziale dotyczącym sfery społecznej i infrastruktury społecznej zwrócono uwagę na kulturę i dziedzictwo kulturowe. W stosunku do zabytków samorząd powiatowy każdego roku przeznacza w budżecie środki na ochronę dóbr kultury, przeważnie na prace remontowe przy zabytkowych obiektach sakralnych.

3. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

GMINY KOŁACZKOWO

3.1. Charakterystyka zabytków w gminie

Gmina Kołaczkowo, jest gminą o typowo wiejskim charakterze. Do najcenniejszych zabytków należą kościoły parafialne (wszystkie katolickie, kościoły wpisane do rejestru zabytków: Bieganowo, Grabowo Królewskie, Kołaczkowo, Sokolniki i Zieliniec; kościół nie wpisany do rejestru zabytków: Wszembórz). Najstarszym zachowanym obiektem jest drewniany kościół w Zielincu (XVII w.). Pozostałe świątynie pochodzą z XIX i 1 poł. XX w. Dalej ciekawe są pochodzące z XIX i pocz. XX w. zespoły dworsko-folwarczne (dwory wpisane do rejestru zabytków: Bieganowo, Borkowo, Grabowo Królewskie, Gorazdowo, Kołaczkowo; dwory nie wpisane do rejestru zabytków: Borzykowo, Cieśle Małe, Szamarzewo, Zieliniec, Żydowo), zespoły folwarczne lub ich pozostałości (Bieczewo, Budziłowo, Krzywa Góra, Zieliniec-Janowo) oraz związane z nimi parki krajobrazowe (wpisane do rejestru zabytków: Bieganowo, Borkowo, Gorazdowo, Grabowo Królewskie, Kołaczkowo, Sokolniki i Zieliniec; nie wpisane do rejestru zabytków: Borzykowo, Cieśle Małe, Szamarzewo). Spośród wyżej wymienionych zespołów dworskich do najcenniejszych i najciekawszych można zaliczyć: pałac i zespół dworski z parkiem w Kołaczkowie, dwór i park w Bieganowie, dwór, oficynę i park w Gorazdowie. W niektórych wsiach częściowo zachowały się domy mieszkalne pracowników folwarcznych (czworaki, trojaki lub dwojaki), które obecnie w większości stanowią własność osób prywatnych i ulegają stopniowym przebudowom. Do ciekawszych obiektów przemysłowych można zaliczyć gorzelnię w folwarku w Gorazdowie. Budynki dawnych szkół wiejskich wykorzystywane przez szkolnictwo znajdują się obecnie w Grabowie Królewskim i Borzykowie. Pozostałe służą jako świetlice wiejskie (Budziłowo), przedszkola (Sokolniki) lub domy mieszkalne (Gorazdowo, Kołaczkowo, Szamarzewo, Wszembórz). Niektóre domy przy ul. Wrześcińskiej w Borzykowie, dawnej siedzibie wójtostwa i obecnej gminy, tworzą charakter małomiasteczkowej ulicy. Na terenie gminy znajdują się także cmentarze katolickie (przykościelne nieczynne, czynne przeważnie poza centrum wsi) oraz cmentarze ewangelickie (Budziłowo, Łągiewki i Sokolniki), z czego najciekawszym i w miarę w pełni zachowanym jest cmentarz ewangelicki w Sokolnikach.

3.2. Zabytki nieruchome

Zabytkiem nieruchomym jest nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością. Zabytkiem nieruchomym są także nieruchome zabytki archeologiczne, będące pozostałością (powierzchniową, podziemną lub podwodną) egzystencji człowieka. Kodeks Cywilny (Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny - Dz. U. 1964, nr 16, poz. 93) nieruchomości dzieli na trzy rodzaje: 1. gruntowe stanowiące część powierzchni ziemi, 2. budynkowe trwale związane z gruntem, 3. lokalowe będące częścią budynku. Zabytkiem nieruchomym może być wybrana część lub całość nieruchomości. Oprócz budynków lub budowli zabytki nieruchome to także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych ludzi lub instytucji. W ustawie wymienione są także krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne i ruralistyczne, budownictwo obronne, obiekty techniki, cmentarze i parki. Ze względu na posiadane wartości historyczne, artystyczne lub naukowe w interesie społecznym jest zachowanie zabytków poprzez otoczenie ich ochroną i opieką.

Najcenniejsze zabytki wpisuje się do rejestru zabytków prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy (art. 9, pkt. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku (art.9).

3.2.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Tabela 1.

Ewidencja zabytków nieruchomych z terenu gminy Kołaczkowo wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa Rejestr Zabytków Województwa Wielkopolskiego, ustalenia adresów – S. Mazurkiewicz

Lp.	Miejscowość	Adres/miejsce	Obiekt	Datowanie	Rejestr zabytków
1.	Bieganowo	Bieganowo 15	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ZNALEZIENIA KRZYŻA ŚW. w zespole kościoła	1800 r.	951/A z 4.03.1970
2.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym	l. 1914-1916	1444/A z 12.04.1973
3.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym	poł. XIX w., przekształt. pocz. XX w.	1444/A z 12.04.1973
4.	Borkowo (ob. Szamarzewo)	Szamarzewo 34	DWÓR w zespole dworskim	1921 r.	2649/A z 15.07.1998
5.	Borkowo (ob. Szamarzewo)	Szamarzewo 34	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	poł. XIX w., powiększ. po 1921 r.	2649/A z 15.07.1998
6.	Gorazdowo	Gorazdowo 39	DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym	1 poł. XIX w.	962/A z 5.03.1970
7.	Gorazdowo	Gorazdowo 37	OFICyna I STAJNIA w zespole dworsko-folwarcznym	1 poł. XIX w.	962/A z 5.03.1970
8.	Gorazdowo	Gorazdowo 37 i 39	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym	poł. XIX w., powiększ. pocz. XX w.	962/A z 5.03.1970
9.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. JADWIGI ŚLĄSKIEJ I NAJSW. SPJ w zespole kościoła	l. 1925-1927	2644/A z 14.04.1998
10.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	KAPLICA PRZEDPOGRZEBOWA w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	2644/A z 14.04.1998
11.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	DZWONNICA w zespole kościoła	l. 20. XX w.	2644/A z 14.04.1998
12.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	OGRODZENIE w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	2644/A z 14.04.1998
13.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	BRAMA w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	2644/A z 14.04.1998
14.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie	CMENTARZ PARAFIALNY	poł. XIX w.	2644/A z 14.04.1998
15.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	DWÓR w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
16.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	OGRODZENIE w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
17.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	BRAM WJAZDOWA w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
18.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	BRAM PARKOWA w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
19.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	poł. XIX w.	1977/A z 11.12.1984

20.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska, bez nr	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚŚ. AP. SZYMONA I JUDY w zespole kościoła	I. 1830-1836, 1850	424/A z 28.11.1968
21.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 1	PAŁAC w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	2521/A z 7.10.1955
22.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 2	BUDYNEK DWORSKI w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	2520/A z 7.10.1955
23.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 5	STAJNIA w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	2520/A z 7.10.1955
24.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 1	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	poł. XIX w.	1992/A z 1.02.1985
25.	Sokolniki	ul. Kościelna 5	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. JAKUBA APOSTOŁA w zespole kościoła	1932 r.	38/Wlkp/A z 25.09.2000
26.	Sokolniki	ul. Kościelna 5	CMENTARZ PARAFIALNY w zespole kościoła	4 ćw. XIX w.	38/Wlkp/A z 25.09.2000
27.	Sokolniki	Sokolniki	PARK KRAJOBRAZOWY	XIX/XX w.	1985/A z 19.12.1984
28.	Spfawie	Spfawie	GRODZISKO	wczesne średniowiecze	791/A z 06.12.1969 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 46/Wlkp./C dnia 10.09.2007
29.	Spfawie	Spfawie	CMENTARZYSKO	kultura łużycka	792/A z 06.12.1969 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 47/Wlkp./C dnia 10.09.2007
30.	Zieliniec	Zieliniec 48	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MIKOŁAJA w zespole kościoła	XVII w.	2500/A z 30.10.1953
31.	Zieliniec	Zieliniec 48	DZWONNICA w zespole kościoła	XVII w.?	958/A z 5.03.1970
32.	Zieliniec	Zieliniec	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole pałacowym	poł. XIX w.	1797/A z 27.06.1980
33.	Zieliniec	Zieliniec 73	CMENTARZYSKO	kultura łużycka	1741/A z 12.01.1976 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 48/Wlkp./C dnia 10.09.2007

3.2.2. Gminna ewidencja zabytków

Obiekty zabytkowe zarówno te wpisane do rejestru zabytków jak i pozostałe ujmowane są w wojewódzkiej ewidencji zabytków jak i w gminnych ewidencjach zabytków.

Gminna ewidencja zabytków jest podstawą do stworzenia gminnego programu opieki nad zabytkami. Gminna ewidencja zabytków prowadzona jest przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy (art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. 2003, nr 162, poz. 1568 ze zmianami, wykonana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej, gminnej ewidencji zabytków – Dz. U. 2011, nr 113, poz. 661). W gminnej ewidencji zabytków ujęte są zabytki nieruchome tj.: budynki, układy urbanistyczne, zespoły budowlane i zabytki archeologiczne. Stosownie do art. 22 ust 5 ww. ustawy: *W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru, 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,*

3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Gminna ewidencja zabytków ma charakter zbioru otwartego, który będzie ulegał modyfikacjom. Ujęcie obiektu w gminnej ewidencji zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytku jaką jest wpis do rejestru zabytków. Jakkolwiek dla obiektu uwzględnionego w gminnej ewidencji zabytków istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno-budowlany z organem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy (art. 53 i 60 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Dz. U. 2003, nr 80, poz. 717) oraz uzgadniania pozwolenia na budowę lub rozbiórkę (ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., art. 39 ust. 3 Prawa budowlanego Dz. U. 2010, nr 243, poz. 1623).

Tabela 2.

Zabytki nieruchome proponowane do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Wojewódzka Ewidencja Zabytków WKZ Poznań, zabytki z tzw. wskazania konserwatorskiego
(nie ujęto zabytków już nieistniejących a figurujących w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków)

Lp.	Miejscowość	Adres/miejsce	Obiekt	Datowanie	Rejestr zabytków
BIECZEWO					
1.	Bieczewo	Bieczewo	CHLEW w zespole folwarcznym	1 ćw. XX w.	--
BIEGANOWO					
2.	Bieganowo	Bieganowo 15	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ZNALEZIENIA KRZYŻA ŚW. w zespole kościoła	1800 r.	951/A z 4.03.1970
3.	Bieganowo	Bieganowo 15	OGRODZENIE	1 poł. XIX w.	--
4.	Bieganowo	Bieganowo 15	BRAMA	1 poł. XIX w.	--
5.	Bieganowo	Bieganowo 14	PLEBANIA	I. 30 XX w.	--
6.	Bieganowo	Bieganowo 14	STARA PLEBANIA	4 ćw. XIX w.	--
7.	Bieganowo	Bieganowo	CMENTARZ PARAFIALNY PRZYKOŚCIELNY	2 poł. XIX w.	--
8.	Bieganowo	Bieganowo	CMENTARZ PARAFIALNY	2 poł. XIX w.	--
9.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	DWÓR w zespole dworsko-folwarcznym	I. 1914-1916	1444/A z 12.04.1973
10.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym	poł. XIX w., przekoszt. pocz. XX w.	1444/A z 12.04.1973
11.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	RZĄDCÓWKA w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	--
12.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	BRAMA w zespole dworsko-folwarcznym	1 ćw. XX w.	--
13.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	OGRODZENIE w zespole dworsko-folwarcznym	1 ćw. XX w.	--
14.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	STAJNIA w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
15.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	WDOZOWNIA, ob. garaże w zespole dworsko-folwarcznym	1923 r.	--

16.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	SPICHLERZ w zespole dworsko-folwarcznym	I. 20. XX w.	--
17.	Bieganowo	Bieganowo, b. nr.	MOSTEK w zespole dworsko-folwarcznym	1 ćw. XX w.	--
18.	Bieganowo	Bieganowo 33	CZWRORAK w zespole dworsko-folwarcznym	I. 20. XX w.	--
19.	Bieganowo	Bieganowo 8	DOM nr 8	1914 r.	--
20.	Bieganowo	Bieganowo 19	DOM nr 19	2 ćw. XIX w.	--
BORKOWO					
21.	Borkowo (ob. Szamarzewo)	Szamarzewo 35	DWÓR w zespole dworskim	1921 r.	2649/A z 15.07.1998
22.	Borkowo (ob. Szamarzewo)	Szamarzewo 35	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	poł. XIX w., powiększ. po 1921 r.	2649/A z 15.07.1998
23.	Borkowo (ob. Szamarzewo)	Szamarzewo 37	CZWORAK w zespole dworskim	k. XIX w.	--
24.	Borkowo (ob. Szamarzewo)	Szamarzewo 35	OGRODZENIE w zespole dworskim	pocz. XX w.	--
BORZYKOWO					
25.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 49	SZKOŁA	pocz. XX w.	--
26.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 82	POCZTA	I. 30. XX w.	--
27.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 101	DWÓR w zespole dworskim	1906 r., przebud. II poł. XX w.	--
28.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 95	CZWORAK w zespole dworskim	pocz. XX w.	--
29.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 101	SPICHLERZ w zespole dworskim	pocz. XX w.	--
30.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 101	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	2 poł. XIX w.	--
31.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 78	DOM nr 78, ob. sklep	pocz. XX w.	--
32.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 79	DOM nr 79 (dawny zajazd?), ob. apteka	pocz. XX w.	--
33.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 83	DOM nr 83	pocz. XX w.	--
34.	Borzykowo	ul. Wrzesińska 84	DOM nr 84	pocz. XX w.	--
BUDZIŁOWO					
35.	Budziłowo	Budziłowo	CMENTARZ EWANGELICKI	XIX/XX w.	--
36.	Budziłowo	Budziłowo 23	SZKOŁA, ob. dom nr 23	pocz. XX w.	--
37.	Budziłowo	Budziłowo 11 (Budziłówko)	OBORA w zagrodzie nr 11	1 ćw. XX w.	--
38.	Budziłowo	Budziłowo 7 (Budziłówko)	DOM nr 7	1909 r.	--
39.	Budziłowo	Budziłowo 8 (Budziłówko)	DOM nr 8	4 ćw. XIX w.	--
40.	Budziłowo	Budziłowo 12 (Budziłówko)	DOM nr 12	1904 r.	--

41.	Budziłowo	Budziłowo 22	DOM nr 22	4 ćw. XIX w.	--
CIEŚLE MAŁE					
42.	Cieśle Małe	Cieśle Małe 11	DWÓR, ob. dom nr 11 w zespole dworskim	I. 20. XX w.	--
43.	Cieśle Małe	Cieśle Małe 11	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	pocz. XX w.	--
44.	Cieśle Małe	Cieśle Małe 14	CZWORAK w zespole dworskim	I. 20. XX w.	--
45.	Cieśle Małe	Cieśle Małe 11	KUŹNIA w zespole dworskim	I. 20.-30. XX w.	--
46.	Cieśle Małe	Cieśle Małe 9	DOM nr 9	4 ćw. XIX w.	--
47.	Cieśle Małe	Cieśle Małe 10	DOM nr 10	1930 r.	--
CIEŚLE WIELKIE					
48.	Cieśle Wielkie	Cieśle Wielkie 1	DOM nr 1	I. 1900-1910	--
49.	Cieśle Wielkie	Cieśle Wielkie 3	DOM nr 3	I. 40. XX w.	--
50.	Cieśle Wielkie	Cieśle Wielkie 8	DOM nr 8	I. 1900-1910	--
51.	Cieśle Wielkie	Cieśle Wielkie 9	DOM nr 9	4 ćw. XIX w.	--
GĄŁĘZEWICE					
52.	Gąłężewice	Gąłężewice 6	DOM nr 6	XIX/XX w.	--
53.	Gąłężewice	Gąłężewice 10	DOM nr 10	XIX/XX w.	--
54.	Gąłężewice	Gąłężewice 30	OBORA w zagrodzie nr 30	XIX/XX w.	--
55.	Gąłężewice	Gąłężewice 30	OGRODZENIE w zagrodzie nr 30	XIX/XX w.	--
56.	Gąłężewice	Gąłężewice 31	DOM nr 31	XIX/XX w.	--
57.	Gąłężewice	Gąłężewice 37	DOM nr 37	XIX/XX w.	--
58.	Gąłężewice	Gąłężewice 40	OBORA w zagrodzie nr 40	I. 20. XX w.	--
59.	Gąłężewice	Gąłężewice	DOM nr 42	1910 r.	--
60.	Gąłężewice	Gąłężewice	DOM nr 43	4 ćw. XIX w.	--
GORAZDOWO					
61.	Gorazdowo	Gorazdowo 48	SZKOŁA w zespole szkoły	pocz. XX w.	--
62.	Gorazdowo	Gorazdowo 48	BUDYNEK GOSPODARCZY w zespole szkoły	pocz. XX w.	--
63.	Gorazdowo	Gorazdowo 39	DWÓR w zespole dworsko-fołwarcznym	1 poł. XIX w.	962/A z 5.03.1970
64.	Gorazdowo	Gorazdowo 37	OFICYNA Z KUCHNIĄ w zespole dworsko-fołwarcznym	1 poł. XIX w.	962/A z 5.03.1970

65.	Gorazdowo	Gorazdowo 37	OFICYNIA I STAJNIA w zespole dworsko-folwarcznym	1 poł. XIX w.	962/A z 5.03.1970
66.	Gorazdowo	Gorazdowo 37 i 39	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworsko-folwarcznym	poł. XIX w., powiększ. pocz. XX w.	962/A z 5.03.1970
67.	Gorazdowo	Gorazdowo 44	RZĄDCÓWKA w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
68.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	STAJNIA OGIERÓW w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
69.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	OBORA, ob. zlewnia mleka w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
70.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	OBORA w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
71.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	OBORA w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
72.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	OBORA w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
73.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	STODOŁA, ob. magazyn w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
74.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	SPICHLERZ w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
75.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	GORZELNIA w zespole dworsko-folwarcznym	k. XIX w.	--
76.	Gorazdowo	Gorazdowo 41	DOM MIESZKALNY URZEDNIKÓW w zespole dworsko-folwarcznym	1904 r.	--
77.	Gorazdowo	Gorazdowo 36	CZWORAK w pozostałości kolonii mieszkalnej	k. XIX w.	--
78.	Gorazdowo	Gorazdowo 35	CZWORAK w pozostałości kolonii mieszkalnej	k. XIX w.	--
79.	Gorazdowo	Gorazdowo 34	CZWORAK w pozostałości kolonii mieszkalnej	k. XIX w.	--
80.	Gorazdowo	Piaski 11	STRAŻNICA GRANICZNA, ob. dom nr 11	l. 1910-1920	--
81.	Gorazdowo	Piaski 19	OBORA w zagrodzie nr 19	ok. 1910	--
82.	Gorazdowo	Piaski 19	STODOŁA w zagrodzie nr 19	ok. 1910	--
GRABOWO KRÓLEWSKIE					
88.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. JADWIGI ŚLĄSKIEJ I NAJŚW. SPJ w zespole kościoła	l. 1925-1927	2644/A z 14.04.1998
89.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	KAPLICA PRZEDPOGRZEBOWA w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	2644/A z 14.04.1998
90.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	DZWONNICA w zespole kościoła	l. 20. XX w.	2644/A z 14.04.1998
91.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	OGRODZENIE w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	2644/A z 14.04.1998
92.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	BRAMA w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	2644/A z 14.04.1998
93.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	CMENTARZ PARAFIALNY PRZYKOŚCIELNY	poł. XIX w.	2644/A z 14.04.1998
94.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 40	CMENTARZ PARAFIALNY	poł. XIX w.	--
95.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	DWÓR w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
96.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	OGRODZENIE w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998

97.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	BRAM WJAZDOWA w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
98.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	BRAM PARKOWA w zespole dworskim	1928 r.	2645/A z 27.04.1998
99.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	poł. XIX w.	1977/A z 11.12.1984
100.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	RZĄDCÓWKA w zespole folwarczym	I. 20. XX w.	--
101.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	KUŹNIA w zespole folwarczym	1 ćw. XX w.	--
102.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	MŁYN w zespole folwarczym	k. XIX w.	--
103.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	PIEKARNIA w zespole folwarczym	k. XIX w.	--
104.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 29	SKLEP DLA PRACOWNIKÓW w zespole folwarczym	1933 r.	--
105.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 34	TROJAK w zespole folwarczym, nr 34	1924 r.	--
106.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 35	TROJAK w zespole folwarczym nr 35	1924 r.	--
107.	Grabowo Królewskie	Grabowo Królewskie 10	DOM NR 10	1912 r.	--
KOŁACZKOWO					
108.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska, bez nr	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚŚ. AP. SZYMONA I JUDY w zespole kościoła	I. 1830-1836, 1850	424/A z 28.11.1968
109.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska, bez nr	DZWONNICA w zespole kościoła	przed poł. XIX w.	--
110.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 22	PLEBANIA w zespole kościoła	1 ćw. XX w.	--
111.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska, bez nr	CMENTARZ PARAFIALNY w zespole kościoła	II poł. XIX w.	--
112.	Kołaczkowo	ul. Szeroka	CMENTARZ PARAFIALNY	XX w.	--
113.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 41	SZKOŁA w zespole szkoły	I. 20.-30. XX w.	--
114.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 41	BUDYNEK GOSPODARCZY w zespole szkoły	I. 20.-30. XX w.	--
115.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 1	PAŁAC w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	2521/A z 7.10.1955
116.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 2	BUDYNEK DWORSKI w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	2520/A z 7.10.1955
117.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 5	STAJNIA w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	2520/A z 7.10.1955
118.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 33 i 34	CZWORAK w zespole dworskim	k. XIX w.	--
119.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 1	BRAMA w zespole dworskim	1 poł. XIX w.	--
120.	Kołaczkowo	Plac Wł. Reymonta 1	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole dworskim	poł. XIX w.	1992/A z 1.02.1985
121.	Kołaczkowo	ul. Krakowska nr 2	DOM w zagrodzie nr 2	1937 r.	--
122.	Kołaczkowo	ul. Krakowska nr 2	OBORA w zagrodzie nr 2	1937 r.	--
123.	Kołaczkowo	ul. Krakowska nr 2	STODOŁA w zagrodzie nr 2	1937 r.	--

124.	Kołaczkowo	ul. Miłostawska 9	DOM	4 ćw. XIX w.	--
125.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 7	DOM	I. 20. XX w.	--
126.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 13	DOM	1910 r.	--
127.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 17	DOM	1810 r.	--
128.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 39 a (dawn. 40)	DOM	1912 r.	--
129.	Kołaczkowo	ul. Wrzesińska 3	WIATRAK KOZŁAK	1787 r.	--
KRZYWA GÓRA					
130.	Krzywa Góra	Krzywa Góra 27	RZĄDCÓWKA	1 ćw. XX w.	--
131.	Krzywa Góra	Krzywa Góra 25	CZWORAK	1 ćw. XX w.	--
132.	Krzywa Góra	Krzywa Góra 26	CZWORAK	1 ćw. XX w.	--
133.	Krzywa Góra	Krzywa Góra 28	CZWORAK	1 ćw. XX w.	--
134.	Krzywa Góra	Krzywa Góra 27	STAJNIA, ob. garaż i świetlica	1 ćw. XX w.	--
ŁAGIEWKI					
135.	Łagiewki	Łagiewki	CMENTARZ EWANGELICKI	2 poł. XIX w.	--
136.	Łagiewki	Łagiewki 5	SZKOŁA, ob. dom nr 5	I. 1910-1920	--
137.	Łagiewki	Łagiewki 2	OBORA w zagrodzie nr 2	1912 r.	--
138.	Łagiewki	Łagiewki 6	DOM nr 6	I. 1910-1920	--
SOKOLNIKI					
139.	Sokolniki	ul. Kościelna 5	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. JAKUBA APOSTOŁA w zespole kościoła	1932 r.	38/Wlkp/A z 25.09.2000
140.	Sokolniki	ul. Kościelna 5	PLEBANIA w zespole kościoła	I. 20. XX w.	--
141.	Sokolniki	ul. Kościelna 5	CMENTARZ PARAFIALNY w zespole kościoła	4 ćw. XIX w.	38/Wlkp/A z 25.09.2000
142.	Sokolniki	ul. Spokojna	CMENTARZ PARAFIALNY	4 ćw. XIX w.	--
143.	Sokolniki	ul. Rzeczna	CMENTARZ EWANGELICKI	4 ćw. XIX w.	--
144.	Sokolniki	ul. Rzeczna	KAPLICA NA CMENTARZU EWANGELICKIM	1 ćw. XX w.	--
145.	Sokolniki	ul. Szkolna 15	SZKOŁA w zespole szkoły	pocz. XX w.	--
146.	Sokolniki	ul. Szkolna 15	BUDYNEK GOSPODARCZY w zespole szkoły	I. 20. XX w.	--
147.	Sokolniki	ul. Poczтовая 3	POCZTA, ob. dom	I. 1910-1920	--
148.	Sokolniki	Sokolniki	PARK KRAJOBRAZOWY	XIX/XX w.	1985/A z 19.12.1984

149.	Sokolniki	ul. Pocztowa 2	RZĄDCÓWKA	3 ćw. XIX w.	--
150.	Sokolniki	ul. Pocztowa 2	OBORA ZE STAJNIĄ	3 ćw. XIX w.	--
151.	Sokolniki	ul. Rolna 19	DOM w zespole d. wójtostwa	4 ćw. XIX w.	--
152.	Sokolniki	ul. Rolna 19	OBORA w zespole d. wójtostwa	I. 1910-1920	--
153.	Sokolniki	ul. Bohaterów II Wojny Świat. 1	ZAJAZD ob. bar	I. 1910-1920	--
154.	Sokolniki	ul. Bohaterów II Wojny Światowej 9	DOM NR 9	I. 20.-30. XX w.	--
155.	Sokolniki	ul. Bohaterów II Wojny Świat. 12	DOM NR 12	I. 1910-1920	--
156.	Sokolniki	ul. Bohaterów II Wojny Świat. 23	DOM NR 23	1910-1920	--
157.	Sokolniki	ul. Rieczna	MOST DROGOWY	1928 r.	--
SPLAWIE					
158.	Splawie	Splawie 5	DOM NR 5	I. 1900-1910	--
159.	Splawie	Splawie 7	DOM NR 7	I. 20. XX w.	--
160.	Splawie	Splawie	GRODZISKO	kultura łużycka	1741/A z 06.12.1969 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 46/Wlkp./C dnia 10.09.2007
161.	Splawie	Splawie	CMENTARZYSKO	wczesne średniowiecze	1742/A z 06.12.1969 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 47/Wlkp./C dnia 10.09.2007
SZAMARZEWO					
162.	Szamarzewo	Szamarzewo 42	DWÓR w zespole dworskim	k. XIX w.	--
163.	Szamarzewo	Szamarzewo 42	POZOSTAŁOŚCI PARKU KRAJOBRAZOWEGO w zespole dworskim	k. XIX w.	--
164.	Szamarzewo	Szamarzewo 41 (dawn. 47)	CZWORAK w kolonii mieszkalnej	k. XIX w.	--
165.	Szamarzewo	Szamarzewo 40 (dawn. 48)	CZWORAK w kolonii mieszkalnej	k. XIX w.	--
166.	Szamarzewo	Szamarzewo 39 (dawn. 49)	DWOJAK w kolonii mieszkalnej	k. XIX w.	--
167.	Szamarzewo	Szamarzewo 38	GOSPODA ob. dom nr 38	1906 r.	--
168.	Szamarzewo	Szamarzewo 43 (dawn. 40)	DOM nr 43	1906 r.	--
169.	Szamarzewo	Szamarzewo	WIATRAK KOŹLAK	1819 r.	--
WSZEMBÓRZ					
170.	Wszembórz	Wszembórz b. nr	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MIKOŁAJA I MB ZIELNEJ w zespole kościoła	1934 r.	--

171.	Wszembórz	Wszembórz b. nr	CMENTARZ PARAFIALNY w zespole kościoła	k. XIX w.	--
172.	Wszembórz	Wszembórz 55a	STODOŁA w pozostałości zespołu folwarcznego	4 ćw. XIX w.	--
WYGODA					
173.	Wygoda	Grabowo Królewskie 1	SZKOŁA w zespole szkoły	1 dek. XX w.	--
174.	Wygoda	Krzywa Góra 54	DOM w zagrodzie nr 54	1906 r.	--
175.	Wygoda	Krzywa Góra 54	OBORA w zagrodzie nr 54	1900 r.	--
ZIELINIEC					
176.	Zieliniec	Zieliniec 48	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MIKOŁAJA w zespole kościoła	XVII w.	2500/A z 30.10.1953
177.	Zieliniec	Zieliniec 48	DZWONNICA w zespole kościoła	XVII w.?	958/A z 5.03.1970
178.	Zieliniec	Zieliniec 48	KOSTNICA w zespole kościoła	1936 r.	--
179.	Zieliniec	Zieliniec	CMENTARZ PARAFIALNY w zespole kościoła	3 ćw. XIX w.	--
180.	Zieliniec	Zieliniec 73	PAŁAC w zespole pałacowym	pocz. XX w.	--
181.	Zieliniec	Zieliniec 73	PARK KRAJOBRAZOWY w zespole pałacowym	poł. XIX w.	1797/A z 27.06.1980
182.	Zieliniec	Zieliniec 68	ZAJAZD ob. dom w zespole folwarcznym	1936 r.	--
183.	Zieliniec	Zieliniec b. nr	STRAŻNICA w zespole folwarcznym	1936 r.	--
184.	Zieliniec	Zieliniec 17	OBORA w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	--
185.	Zieliniec	Zieliniec 52	STODOŁA w zespole folwarcznym JANOWO	4 ćw. XIX w.	--
186.	Zieliniec	Zieliniec 52	CHLEWIKI w zespole folwarcznym JANOWO	4 ćw. XIX w.	--
187.	Zieliniec	Zieliniec	CMENTARZYSKO	kultura łączycka	1741/A6 z 12.01.1976 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 48/Wikp./C dnia 10.09.2007
ŻYDOWO					
188.	Żydowo	Żydowo 13	DWÓR	2 ćw. XIX w.	--
189.	Żydowo	Żydowo 1	KUŹNIA	1937 r.	--

3.3. Zabytki ruchome

W większości zabytki ruchome stanowią wyposażenia kościołów, ponadto zalicza się do nich także pomniki, czy figury. Część zabytków ruchomych została wpisana do rejestru zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej (art. 10 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Tabela 3.

Ewidencja zabytków ruchomych z terenu gminy Kołaczkowo

Źródło: archiwum Wielopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Rejestr zabytków
1.	Bieganowo	zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. Znalezienia Krzyża Świętego.	--
2.	Grabowo Królewskie	zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi Śląskiej	--
3.	Kołaczkowo	zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. śś. Ap. Szymona i Judy	243/Wlk/B z 19.07.2012
4.	Sokolniki	zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Jakuba Apostoła	--
5.	Zieliniec	zespół wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja	--

3.4. Zabytki archeologiczne

W świetle ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem (art. 3 ust. 4). W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na jego terenie, a prace porządkowe prowadzone w jego obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3.4.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Tabela 4.

Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy Kołaczkowo wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: archiwum Wielopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Lp.	Miejscowość	Rodzaj stanowiska	Obszar AZP	Rejestr zabytków
1.	Spławie	CMENTARZYSKO	58-34/29	792/A z 06.12.1969 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 46/Wlkp./C dnia 10.09.2007
2.	Spławie	GRODZISKO	58-34/30	791/A z 06.12.1969 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 47/Wlkp./C dnia 10.09.2007
3.	Zieliniec	CMENTARZYSKO	56-34/92	1741/A z 12.01.1976 przepisane do księgi C rejestru zabytków pod nr: 48/Wlkp./C dnia 10.09.2007

Gmina Kołaczkowo usytuowana jest w środkowym biegu Warty, w obszarze Pojezierza Wielkopolskiego na Równinie Wrzesińskiej oraz w skrawku Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej (Kotlina Śremska). Teren gminy stanowi w większości równinę z niewielkimi wzniesieniami. Najwyższe wzniesienie to Oz Miostawski (Wrzesiński) zwany potocznie Krzywymi Górami (107,72 m n.p.m.). Natomiast najniżej położony teren to brzeg rzeki Warty, która stanowi jednocześnie południową granicę gminy (69,0 m n.p.m.). Głównymi ciekami wodnymi oprócz Warty są: Wrześnica przepływająca przez gminę z północnego-zachodu w kierunku południowo-wschodnim (przez Bieganowo, Sokolniki, Szamarzewo) oraz Szywra (Miostawka) mająca swoje źródła w okolicy Zielinca i płynąca w kierunku południowo-zachodnim (przez Grabowo Królewskie i Krzywą Górę). Stanowiska archeologiczne koncentrują się w przeważającej części wzdłuż cieków wodnych: przy Warcie (Spławie), wzdłuż Wrześnicy (Bieganowo, Sokolniki, Szamarzewo) oraz Szywry (Grabowo Królewskie, Krzywa Góra). Najliczniej reprezentowane są stanowiska łużyckie, wczesnośredniowieczne i późnośredniowieczne oraz nowożytnie. Nawarstwienia kulturowe, zwłaszcza z okresu średniowiecza i nowożytnego występują na terenie Kołaczkowa.

3.4.2 . Stanowiska o własnej formie krajobrazowej

Na terenie gminy stanowiskiem o własnej formie krajobrazowej jest grodzisko w Spławiu – Wodzisku (wpisane do rejestru zabytków) oraz 3 domniemane grodziska: 2 w Bieganowie oraz 1 w Zielincu, które wymagają przeprowadzenia badań weryfikacyjno-sondażowej w celu potwierdzenia ich wartości naukowej.

3.4.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych

Tabela 5.

Zestawienie zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych na terenie gminy Kołaczkowo

Źródło: archiwum Wielopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Lp.	Stanowiska archeologiczne	Gmina Kołaczkowo
1.	grodziska	3
2.	stanowiska osadnicze	270
3.	cmentarzyska	13
4.	inne	-
łącznie		286

3.5. Muzea i placówki paramuzealne

3.5.1. Izba Pamięci Władysława Reymonta w Kołaczkowie

W pałacu w Kołaczkowie, który od 1920 r. był własnością Władysława Reymonta, a obecnie mieści się w nim Gminny Ośrodek Kultury, utworzono izbę poświęconą właśnie Władysławowi Reymontowi. W salonach utrzymanych w stylu lat 20. i 30. XX w. znajdują się meble z depozytu z Muzeum Literatury w Warszawie, będące niegdyś własnością pisarza. Można tutaj zobaczyć także kopie jego listów. Pokazany jest gabinet Reymonta z jego figurą.

3.5.2. Izba Pamięci Banku Spółdzielczego w Kołaczkowie

Również w pałacu w Kołaczkowie znajduje się Izba Pamięci Banku Spółdzielczego. Inicjatorem jej powstania był Stefan Bachorz, dyrektor banku. Wśród eksponatów izby znajdują się dokumenty założycielskie banku oraz dokumentujące jego działalność. Ekspozycja zawiera także dokumenty innych banków spółdzielczych z Wielkopolski oraz maszyny i urządzenia biurowe pozwalające prześledzić etapy mechanizacji pracy bankowej.

3.5.3. Zbiory regionalne w Żydowie

W ramach prywatnego gospodarstwa agroturystycznego w starej kuźni działa izba regionalna. Zgromadzone i prezentowane są tutaj przede wszystkim dawne narzędzia rolnicze.

3.6. Miejsca pamięci narodowej

3.6.1. Definicja miejsca pamięci narodowej

Aktualnie nie ma definicji legalnej *miejsca pamięci narodowej*. W ustawie z dnia 21 stycznia 1988 r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz.U. 1988, nr 2, poz. 2 ze zmianami) można wyczytać, że Rada sprawuje opiekę nad obiektami pamięci narodowej, którymi w szczególności są pomniki, cmentarze i mogiły wojenne oraz walk narodowowyzwoleńczych, cmentarze ofiar hitlerowskiego terroru, muzea walk i martyrologii, a także izby pamięci narodowej. Projekt ustawy o miejscach pamięci narodowej zakładał, iż miejscem pamięci narodowej jest:

- grób lub cmentarz wojenny,
- nieruchomość lub inny obiekt budowlany albo pozostałości upamiętniające postaci lub wydarzenia znaczące dla Narodu i Państwa a w szczególności pomnik, krzyż, kapliczka, kopiec,
- inny obiekt lub przedmiot związany z wydarzeniami lub postaciami znaczącymi dla dziedzictwa Narodu i Państwa, a w szczególności tablica pamiątkowa.

Z powodu braku przepisów dotyczących ustanawiania miejsc pamięci narodowej trudno obecnie stworzyć szczegółową ich ewidencję.

4.6.2. Groby wojenne

Natomiast w ustawie z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. 1933, nr 39, poz. 311 ze zmianami), wyraźnie określona jest definicja *grobow wojennych*. Są nimi:

- 1) groby poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego,
- 2) groby osób wojskowych, poległych lub zmarłych z powodu działań wojennych, bez względu na narodowość,
- 3) groby sióstr miłosierdzia i wszystkich osób, które, wykonując zlecone im czynności przy jakiegokolwiek formacji wojskowej, poległy lub zmarły z powodu działań wojennych,
- 4) groby jeńców wojennych i osób internowanych,
- 5) groby uchodźców z 1915 r.,
- 6) groby osób wojskowych i cywilnych, bez względu na ich narodowość, które straciły życie wskutek represji okupanta niemieckiego albo sowieckiego po dniu 1 września 1939 r.,
- 7) groby i cmentarzyska prochów ofiar niemieckich i sowieckich obozów,
- 8) groby osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem i represji totalitarnych w okresie od 1944 r. do 1956 r.

Zgodnie z przepisami art. 6 ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z 28 marca 1933 r. (Dz. U. 1933, nr 39, poz. 311 ze zmianami), pozostają one pod opieką państwa, a koszty ich utrzymania ponosi skarb państwa. Obowiązek utrzymania grobów i cmentarzy wojennych może wojewoda powierzyć jednostce samorządowej (gminie lub powiatowi) za przekazaniem odpowiednich funduszy, o ile nie przyjmie ona tego obowiązku nieodpłatnie. Bezpośredni nadzór nad stanem grobów i cmentarzy wojennych sprawują gminy. Sprawy dotyczące opieki nad grobami wojennymi określono w zarządzeniu wykonawczym Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 1936 r., wydanym w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i

Opieki Społecznej. Realizacją ustawy o grobach i cmentarzach wojennych 6 lipca 1998 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazało Radzie Ochrony Pamięci Narodowej. Środki na utrzymanie cmentarzy wojennych są wydzielane z budżetu wojewodów i następnie przekazywane gminom lub powiatom na wykonanie prac konserwacyjno-porządkowych i prowadzenie remontów, na podstawie porozumień zawartych pomiędzy urzędami wojewódzkimi a samorządami.

Celem ochrony miejsc pamięci jest zachowanie wszelkich śladów i utrwalenie znaczących dla tożsamości narodowej wydarzeń, faktów, postaci z dziejów państwa i narodu polskiego, walk o zjednoczenie i niepodległość ze szczególnym uwzględnieniem celów wychowawczych i edukacyjnych. Mają one służyć również popularyzacji wiedzy o dokonaniach Polaków, stanowić trwałe elementy tożsamości narodowej i składnik współczesnego życia. Miejsca, obiekty i znaki pamięci narodowej jako ważny składnik tożsamości powinny być chronione przez wszystkich obywateli.

3.7. Pomniki przyrody

Tabela 6:

Ewidencja pomników (zabytków) przyrody z terenu gminy Kołaczkowo

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego, Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Jarocin

Lp.	Miejscowość, miejsce	Obiekt	Wymiary	Data i podstawa utworzenia
1.	Kołaczkowo park dworski	tulipanowiec amerykański	- obw. 240 cm - wys. 23 m	utworzony 10.06.1979 r. (Ogł. DWR, LiSUW 17 lut. 1979 r. – Dz. Urz. WRN nr 5, poz.76.1979r.)
2.	Kołaczkowo park dworski	tulipanowiec amerykański	- obw. 240 cm - wys. 25 m	utworzony 10.06.1979 r. (Ogł. DWR, LiSUW 17 luty 1979 r. – Dz. Urz. WRN nr 5, poz. 76.1979 r.)

3.8. Historyczne nazwy miejscowe

Nazewnictwo miejscowe stanowi część krajobrazu kulturowego i może podlegać ochronie. Wskazane jest aby dawne nazwy miejscowości, osad, przysiółków, rzek, strumieni i toni wodnych, bagien, lasów, dróg czy uroczysk nie odeszły w niepamięć. Należy nazwy te promować, utrzymywać w nazewnictwie administracyjnym poprzez nadawanie np. nowym ulicom czy osiedlom nazw historycznych.

Do zanikających lub zapomnianych historycznych nazw miejscowych w gminie Kołaczkowo zaliczyć można:

- Antoniewo (przysiółek, część wsi Borzykowo),
- Bieczewo (folwark, część wsi Bieganowo),
- Bieganowo Huby (przysiółek, część wsi Bieganowo),
- Bielawy (przysiółek, część wsi Wszembórz),
- Borkowo (osada, część wsi Szamarzewo),
- Borzykowskie Olędry (przysiółek, dawniej Żydowo-Olędry lub Żydówko, część wsi Borzykowo),
- Budziłowko (wieś, część wsi Budziłowo),
- Cegielnia Ciesielska (osada, część wsi Cieśle Wielkie),
- Cegielnia Wszemborska (osada, część wsi Wszembórz),

- Gałęzewo (starsza część wsi Gałęzewice),
- Grobla (przysiółek, część wsi Wszembórz),
- Huby Gorazdowskie (przysiółek, część wsi Gorazdowo),
- Huby Sokolnickie (przysiółek, część wsi Sokolniki),
- Huby Zielinieckie (przysiółek, część wsi Zieliniec),
- Janowo (folwark, część wsi Zieliniec),
- Kaliskowo (folwark, część wsi Wszembórz),
- Libobry (przysiółek, część wsi Wszembórz),
- Lutkowo (przysiółek, część wsi Wszembórz),
- Piaski (osada, część wsi Gorazdowo),
- Polanki (przysiółek, część wsi Borzykowo),
- Poręby (przysiółek, część wsi Grabowo Królewskie),
- Przewóz (osada, część wsi Sławie),
- Romanowo (przysiółek, część wsi Sokolniki),
- Sokolniki Kolonia (wieś, część wsi Sokolniki),
- Szamarzewskie Huby (osada, część wsi Szamarzewo),
- Uszczywik (osada, część wsi Grabowo Królewskie),
- Wodzisko (osada, część wsi Sławie),
- Wójtostwo (osada, część wsi Sokolniki),
- Wszemborskie Huby (przysiółek, część wsi Wszembórz),
- Wygoda (osada, część wsi Krzywa Góra),
- Zdziechowo (folwark, dawniej również Szczecińskie, część wsi Zieliniec).

4. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OPIEKI NAD ZASOBAMI DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Kościoły

Kościół parafialny utrzymany są we właściwym stanie, stan techniczny jest zadowalający. Remonty przeprowadzane są na bieżąco. Aktualnie trwają prace remontowe elewacji kościoła pw. św. Jakuba w Sokolnikach. Miejsce po dawnym kościele parafialnym w Gorazdowie jest zaniedbane, porośnięte chaszczami. Zaś miejsce po dawnym kościele parafialnym w Gałęzewicach jest użytkowane jako zieleniec.

4.1.2. Pałace i dwory

Wzorowo utrzymany jest pałac i jego otoczenie w Kończakowie, gdzie działa Gminny Ośrodek Kultury. Dobrze utrzymany jest również dwór w Borzykowie, zajmowany przez Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopską” Borzykowo oraz pałac w Zielińcu, stanowiący własność powiatu wrzesińskiego i mieszczący Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR - MARKOT. W dostatecznym stanie znajdują się dwory w Bieganowie i Gorazdowie. Stanowią one własność Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Poznaniu i są obecnie wydierżawione osobom prywatnym. Dwór w Borkowie zabezpieczony jest nowym pokryciem dachowym. Dwór w Szamarzewie służy za budynek mieszkalny i zachowany jest w dobrym stanie. Podobnie prywatnym budynkiem mieszkalnym jest dwór w Cieślach Małych, gdzie w ostatnich latach dokonano wymiany tynku. W najgorszym stanie znajduje się dwór w Grabowie Królewskim, który stanowi nawet zagrożenie katastrofy budowlanej. Jeden obiekt wpisany do rejestru zabytków: oficyna z kuchnią w Gorazdowie w zespole dworskim, został pod koniec XX w. rozebrany.

4.1.3. Zespoły folwarczne

Z zabudowy folwarcznej w dobrym stanie jest obiekt dawnego spichlerza w Kończakowie, stanowiący własność powiatu wrzesińskiego i mieszczący obecnie Ośrodek Wspomagania Dziecka i Rodziny. Obiekty folwarczne użytkowane są w dobry lub dostatecznym stanie zachowania (Bieczewo, Borzykowo, Grabowo Królewskie, Krzywa Góra, Zieliniec-Janowo). Część z budynków folwarcznych na tyle została przebudowana i unowocześniona, że straciła wartość zabytkową (budynek gospodarczy we Wszemborzu, owczarnia w Zielińcu). Większość obiektów folwarcznych stoi opuszczona, zaś obecni właściciele i dzierżawcy planują rozbiórkę tych budynków (Bieganowo, Gorazdowo). Niektóre jak budynki folwarczne w Szamarzewie stoją w ruinie, a niektóre jak spichlerz w Zielińcu już zostały rozebrane.

4.1.4. Cmentarze

Cmentarze katolickie, zarówno nieczynne przykościelne jak i czynne są zadbane (dbają parafie i wierni). O cmentarz ewangelicki w Sokolnikach od 1997 r. dbają uczniowie Zespołu Szkół Politechnicznych im. Bohaterów Monte Casino z Wrześni. W 1998 r. z funduszy przekazanych przez partnerski dla powiatu wrzesińskiego powiat Wolfenbüttel odrestaurowano kaplicę cmentarną. Cmentarz ewangelicki w Budzifowie jest zapuszczony, porośnięty chaszczami, zaś w Łagiewkach terenem zielonym. Podobnie zaniedbany jest cmentarz byłej parafii katolickiej w Gorazdowie, na którym pozostały grobowce rodziny Żychlińskich.

4.1.5. Parki

W dobrym stanie znajdują się parki w Kończakowie, Borzykowie i Zielińcu. Prace porządkowe prowadzone są na bieżąco. W gorszym stanie są parki w Bieganowie, Borkowie, Gorazdowie, Grabowie Królewskim, Sokolnikach. W ostatnich latach nie przeprowadzono w nich prac pielęgnacyjnych. W Cieślach Małych i Szamarzewie pozostały w zasadzie tylko resztki parków, zwłaszcza drzewa na ich obrzeżach.

4.1.6. Domy mieszkalne i zagrody

Domy mieszkalne zachowane są w różnym stopniu. Niektóre są w bardzo dobrym stanie (np. w Kończakowie przy ul. Wrzesińskiej 13 oraz 17, Borzykowie przy ul. Wrzesińskiej 83, dom nr 8 w Bieganowie). W bardzo dobrym stanie znajdują się też plebanie w Bieganowie, Kończakowie i Sokolnikach. Część obiektów mieszkalnych jest przebudowana. Zacierane są cechy zabytkowe obiektów szczególnie poprzez docieplanie ścian styropianem, przemurowywaniem i wymianą okien (np. w Borzykowie, dawny dom handlowy – obecnie apteka przy ul. Wrzesińskiej 79, czy dom włościański w Spławiu nr 11, gdzie rozebrano ganek z kolumnkami, zaś dom rozbudowano). Przebudowania i rozbudowania widać w przypadku domów dawnych pracowników folwarcznych. Obiekty te często stanowią obecnie własność kilku osób. Zaś każda z nich o swoją część dba w inny sposób, co wprowadza nieład przestrzenny. Niektóre domy stoją jako ruiny (np. dom nr 4 w Cieślach Wielkich). Inne zaś zostały rozebrane a w ich miejsca pobudowano nowe budynki mieszkalne. Budynki gospodarskie w podwórzach i zagrodach podobnie znajdują się w różnym stanie. Większość jednak jest zaniedbana, lub nawet w stanie ruiny (np. obiekty w zagrodzie dawnego wójtostwa w Sokolnikach). Ich właściciele czekają aż obiekty się rozpadną lub planują ich rozbiórki. Pojawiają się też zagrody wzorowo utrzymane (np. zagroda nr 54 w Krzywej Górze-Wygodzie, zagroda nr 30 w Gałęzewicach).

4.1.6. Zabytki archeologiczne

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom ze strony intensyfikacji działalności przemysłowej, rolniczej oraz rozwoju urbanizacji. Zgodnie z art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003, nr 162, poz. 1568 ze zmianami) wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Zasięg stanowisk archeologicznych na mapach został wyznaczony na podstawie badań powierzchniowych. Zasięgi te należy traktować orientacyjnie, gdyż pozostałości osadnictwa mogą także wystąpić poza wytyczonymi ich granicami. Najlepiej zachowane stanowiska archeologiczne występują na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są nowe inwestycje budowlane i przemysłowe. Do nich zaliczyć można także przebudowy układów urbanistycznych, ruralistycznych, czy założeni pałacowych, folwarcznych i parkowych. Zagrożeniem mogą być także nielegalne eksploracje dokonywane przez samodzielnych poszukiwaczy, niszczące stanowiska archeologiczne przede wszystkim grodziska, osady i cmentarzyska a także pozostałości po I czy II wojnie światowej.

Ochrona dziedzictwa archeologicznego na terenie gmin powiatu wrzesińskiego posiada charakter obszarowy. Utworzono strefy intensywnego występowania osadnictwa pradziejowego, średniowiecznego i nowożytnego. Ochrona stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych przy inwestycjach związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, powinna mieć swoje odbicie w ujmowaniu zagadnień związanych

z ochroną zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowaniu zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zabytki archeologiczne szczególnie zagrożone są przy eksploatacji żwiru w kopalniach na terenie Sptawia, przy rozszerzaniu działalności gospodarczej na terenach Kołaczkowa i Borzykowa oraz na terenach wiejskich w miejscu planowanej budowy Farmy Wiatrowej Kołaczkowo na polach Budziłowa, Gorazdowa, Grabowa Królewskiego, Kołaczkowa i Krzywej Góry.

4.2. Turystyka

Choć gmina Kołaczkowo nie jest gminą typowo turystyczną, to jednak w ostatnich latach dostrzega się jej walory, które można wykorzystać w usługach turystycznych. Powstają nowe oferty dla turystyki i rekreacji. Atrakcyjność turystyczną gminy podnoszą zadbane obiekty zabytkowe oraz promocja dziedzictwa kulturowego. Rozwój turystyki wpływa również pozytywnie na działalność gospodarczą gminy. Elementy spuścizny kulturowej powinny zostać wykorzystane dla podjęcia działań w kształtowaniu zintegrowanych produktów turystycznych. Ważnym elementem w tych działaniach jest połączenie promocji środowiska naturalnego z promocją zasobów dziedzictwa kulturowego. Oba te elementy łączą doskonale produkty jakim są szlaki turystyczne. Wykorzystują one szczególnie nadwarciańską część gminy.

4.2.1. Szlaki turystyczne

4.2.1.1. Szlaki rowerowe:

Nadwarciański Szlak Rowerowy

Przez teren gminy Kołaczkowo przebiega **Nadwarciański Szlak Rowerowy na odcinku Orzechowo – Czeszewo – Szczodrzejewo – Sptawie – Tarnowa – Pызdry – Białobrzeg – Wrąbczynek**. Oznakowanie trasy: kolor niebieski.

Pierścień powiatu wrzesińskiego

Członkowie Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Oddział im. Henryka Kamińskiego we Wrześni opracowali projekt trasy wytyczenia tras rowerowych okalających powiat wrzesiński. Ogólna długość trasy wynosi 252 km. Projektowany szlak główny wokół powiatu posiada długość 176, 2 km. Jedna z pięciu odnóg trasy na linii Września – Pызdry przebiega przez teren gminy Kołaczkowo.

4.2.1.3. Szlaki piesze:

Szlak pieszy: Nadwarciańska droga świętego Jakuba

Trasa piesza łączy miejsca związane z kultem świętego Jakuba oraz ciekawe obiekty kulturalne i przyrodnicze w Wielkopolsce. Większość trasy wykorzystuje istniejące już szlaki turystyczne piesze lub rowerowe. Trasa rozpoczyna się w Łądzie nad Wartą (powiat słupecki) a kończy w Lubiniu (powiat kościański). Przez teren gminy Kołaczkowo przebiega na linii Tarnowa – Sptawie – Nowa Wieś Podgórna. Trasa oznaczona jest symbolem muszli św. Jakuba oraz strzałkami koloru żółtego.

4.3. Uwarunkowania wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kołaczkowo

Plan rozwoju lokalnego nie jest dokumentem obowiązkowym dla gmin, jednak wymagany jest w przypadku ubiegania się o środki strukturalne Unii Europejskiej. Gmina Kołaczkowo przygotowała taki plan w listopadzie 2004 r. Kwestie dotyczące obiektów zabytkowych ujęto w podrozdziałach dotyczących szaty roślinnej, zagospodarowania przestrzennego oraz stanu ochrony dziedzictwa kulturowego.

W podrozdziale poświęconemu szacie roślinnej wymieniono 8 parków posiadających dokumentację ewidencyjną, z których 6 jest wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przywołano także 2 okazy tulipanowców amerykańskich w parku w Kołaczkowie, wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Zwrócono także uwagę na zielen cmentarną stanowiącą zazwyczaj małoobszarowe powierzchnie roślinności dekoracyjnej, pełniące funkcję ochronną i ozdobną.

W podrozdziale dotyczącym zagospodarowaniu przestrzennym zwrócono uwagę na zachowanie równowagi ekologicznej najcenniejszych terenów przyrodniczych i krajobrazowych. Zaproponowano kierunki działań:

1. w zakresie obszarów chronionych - na podstawie przepisów szczególnych:

a) zachowanie na obszarze Gminy następujących form przyrody podlegających ochronie:

- pomników przyrody; w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody znajdują się dwa drzewa pomnikowe - tulipanowce amerykańskie w parku w Kołaczkowie (ustawa z dnia 16 października 91 r. o ochronie przyrody Dz. U. nr 14, poz. 492)
- parków dworskich objętych ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków; do rejestru zabytkowych parków wpisano 6 z 8 istniejących obiektów parkowych (ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i muzeach Dz. U. nr 110)
- lasów ochronnych - (ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz. U. Nr 101, poz. 444).

b) objęcie ochroną prawną:

- alei lipowej Gorazdowo - Żydowo
- utworzenie obszarów chronionego krajobrazu
- fragmentu doliny rzeki Miłosławki z ozami i kompleksami leśnymi
- fragmentu pradoliny Warszawsko - Berlińskiej z najcenniejszymi przyrodniczo i krajobrazowo terenami wskazującymi na wyjątkowość florystyczną obszarów nad Wartą
- ostoi ptaków wodnych i błotnych rangi europejskiej „Dolina Warty Środkowej”
- fragmentu Głównego Zbiornika Wód podziemnych Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej (GZWP 150) wymagającej ochrony w skali kraju OWO – obszar wysokiej ochrony.

Jeden z podrozdziałów osobno poświęcono stanowi obiektów dziedzictwa kulturowego. Wymieniono wartościowe obiekty zabytkowe z terenu gminy:

- w Kołaczkowie – Kościół św. Szymona i Judy Tadeusza z lat 1830-36, wzniesiony prawdopodobnie wg projektu Piotra Aignera z 1825 r.; elewacje pfn. i pld. Zwieńczone trójkątnymi frontonami; wyposażenie wnętrza głównie rokokowe i klasycystyczne; obok drewniana dzwonnica z poł. XIX w. pokryta dachem czterospadowym; pałac klasycystyczny z poł. XIX w., z ośmiokolumnowym portykiem, otoczony parkiem krajobrazowym z alejami lipowymi i szpalerem grabowym; w nim rzeźba przedstawiająca Władysława Reymonta z bohaterami „Chłopów” – Jagną i Boryną, obok pałacu – oficyna z 1820 r. i klasycystyczna wozownia,
- w Bieganowie – dwór elektryczny z ok. 1910 r., otoczony parkiem z XIX w.; Kościół Znalezienia Krzyża

- Świątęgo z ok. 1800 r., którego plan i elewacja nawiązują do poprzedniej drewnianej świątyni, odbudowanej po pożarze z 1982 r.; wewnątrz kamienna chrzcielnica gotycka z XV/XVI w.,
- w Gorazdowie – dwór, oficyna, budynek mieszkalny i dawna stajnia z pierwszej połowy XIX w., park krajobrazowy z pozostałościami założenia regularnego, aleją kasztanowców i szpalerem grabowym,
- w Grabowie Królewskim – kościół Serca Pan Jezusa, neobarokowy z lat 1925-27, wewnątrz późnogotyckie rzeźby z XV/XVI w.,
- w Sokolnikach – na cmentarzu zbiorowa mogiła Polaków pomordowanych w 1939 r.,
- w Zielińcu – kościół pw. Św. Mikołaja, drewniany z dachem krytym gontem, wewnątrz ołtarz główny, zapewne z XVII w., z późnogotyckimi rzeźbami z pocz. XVI w., kamienne późnogotyckie chrzcielnica i kropielnica, obok kościoła drewniana dzwonnica z XVII w., z dachem czterosпадowym krytym gontem; pałac o formach elektrycznych z pocz. XX w., otoczony parkiem,
- w Żydowie – kuźnia z pocz. XX w., przy drodze do Kołaczkowa,
- wiatrak – koźlak z 1797 r., przy szosie z Kołaczkowa do Wrześni.
- gród w Sławiu, założony w IX w., będący wówczas naczelną siedzibą władcy lokalnego terytorium plemiennego,
- 13 cmentarzysk, w tym jedno w Sławiu (nr rej. 792/1969),
- 60 osad,
- 2 grodziska w Sławiu (nr rej. 791/1969) i Zielińcu (nr rej. 1741/1976),
- podkreślono, że najciekawszym obszarem pod względem archeologicznym jest rejon wsi Sławie.

4.4. Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Kołaczkowo na lata 2004-2013

Przed przystąpieniem do przygotowania strategii rozwoju gminy w 2003 r. sporządzono *Raport o stanie Gminy Kołaczkowo*. Sporządzony Raport stał się punktem wyjścia do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy. Strategię przygotowano w grudniu 2003 r. jako dokument planistyczny, nie uchwalony przez Radę Gminy. Jednak w samej strategii na aspekt ochrony dziedzictwa zwrócono uwagę tylko w kontekście turystyki. Sformułowano spostrzeżenie, że gmina posiada wiele atrakcji, które mogłyby przyciągnąć turystów. A są nimi przede wszystkim osiem parków, zabytki o charakterze sakralnym i liczne stanowiska archeologiczne. O wiele więcej zabytkom poświęcono w samym raporcie. Tutaj również zabytki zostały ujęte w kontekście turystyki. Wyliczono szczegółowiej zabytki stanowiące atrakcje turystyczne:

- w Kołaczkowie – Kościół św. Szymona i Judy Tadeusza z lat 1830-36, wzniesiony prawdopodobnie wg projektu Piotra Aignera z 1825 r.; elewacje pñ. i pñd. Zwieńczone trójkątnymi frontonami; wyposażenie wnętrza głównie rokokowe i klasycystyczne; obok drewniana dzwonnica z poł. XIX w. pokryta dachem czterosпадowym; pałac klasycystyczny z poł. XIX w., z ośmiokolumnowym portykiem, otoczony parkiem krajobrazowym z alejami lipowymi i szpalerem grabowym; w nim rzeźba przedstawiająca Władysława Reymonta z bohaterami „Chłopów” – Jagną i Boryną, obok pałacu – oficyna z 1820 r. i klasycystyczna wozownia,
- w Bieganowie – dwór elektryczny z ok. 1910 r., otoczony parkiem z XIX w.; Kościół Znalezienia Krzyża Świątęgo z ok. 1800 r., którego plan i elewacja nawiązują do poprzedniej drewnianej świątyni, odbudowanej po pożarze z 1982 r.; wewnątrz kamienna chrzcielnica gotycka z XV/XVI w.,
- w Gorazdowie – dwór, oficyna, budynek mieszkalny i dawna stajnia z pierwszej połowy XIX w., park

krajobrazowy z pozostałościami założenia regularnego, aleją kasztanowców i szpalerem grabowym,

- w Grabowie Królewskim – kościół Serca Pan Jezusa, neobarokowy z lat 1925-27, wewnątrz późnogotyckie rzeźby z XV/XVI w.,
- w Sokolnikach – na cmentarzu zbiorowa mogiła Polaków pomordowanych w 1939 r.,
- w Zielińcu – kościół pw. Św. Mikołaja, drewniany z dachem krytym gontem, wewnątrz ołtarz główny, zapewne z XVII w., z późnogotyckimi rzeźbami z pocz. XVI w., kamienne późnogotyckie chrzcielnica i kropielnica, obok kościoła drewniana dzwonnica z XVII w., z dachem czterospadowym krytym gontem; pałac o formach elektrycznych z pocz. XX w., otoczony parkiem,
- w Żydowie – kuźnia z pocz. XX w., przy drodze do Kończakowa,
- wiatrak – koźlak z 1797 r., przy szosie z Kończakowa do Wrześni.
- gród w Sptawiu, założony w IX w., będący wówczas naczelną siedzibą władcy lokalnego terytorium plemiennego.

Wymieniono także liczbę 374 stanowisk o różnej wartości poznawczej.

4.5. Uwarunkowania wynikające z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kończakowo

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Kończakowo przyjętym uchwałą nr XVII/119/2004 z 24.08.2004 r. w podrozdziale dotyczącym zabytków kultury materialnej wymieniono, że na terenie gminy znajduje się 9 parków podworskich o charakterze krajobrazowym. Stanowią one cenny element w bezleśnym, równinnym krajobrazie gminy. Ponadto podano liczbę 79 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz informację o zabytkach objętych ochroną archeologiczną w liczbie 374 stanowisk archeologicznych.

4.6. Uwarunkowania wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kończakowo

Gmina Kończakowo posiada studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jest dokumentem planistycznym obejmującym obszar całej gminy Kończakowo. Studium jest dokumentem koordynacyjnym, określającym politykę w zakresie gospodarki przestrzennej oraz określającym działania na rzecz rozwoju zagospodarowania. Polityka przestrzenna określona w Studium stanowi wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Rada Gminy Kończakowo uchwaliła uchwałą nr XXVIII/161/2001 w dniu 15.11.2001 r. W 2010 r. uchwałami nr XXXV/231/2010 i nr XXXV/232/2010 z dnia 28 września uchwaliła zmiany studium. Tekst podstawowy nie uległ zmianie.

W studium jeden z podrozdziałów poświęcony został zasobom środowiska kulturowego. Zwrócono uwagę na wartości kulturowe objęte ochroną konserwatorską i archeologiczną. Ogólnie wymieniono zabytki objęte:

1. ochroną konserwatorską:

- zespoły kościelne (kościół, dzwonnica, plebania, często ogrodzenie, bramy, figury znajdujące się w obrębie kościoła),
- zespoły dworskie (dwory, pałace, oficyny, budynki gospodarcze, produkcyjne, ogrodzenia, bramy wjazdowe),
- paki podworskie,
- zagrody, budynki mieszkalne i gospodarcze,

- czworaki (zabudowania mieszkalne 3-4 rodzinne)
- kuźnie,
- szkoły (najczęściej z początku XX w.),
- figury,
- mostki (na Wrześnicy),
- cmentarze (czynne i zamknięte), aleje lub ich fragmenty łączące najczęściej majątki będące własnością jednego właściciela).

Do najciekawszych zabytków nieruchomości w studium zaliczono:

- zespół kościoła parafialnego i zespół dworsko-folwarczny wraz z parkiem w Bieganowie,
- zespół kościoła parafialnego i zespół dworsko-folwarczny wraz z parkiem i czworakami w Grabowie Kościelnym,
- zespół dworsko-folwarczny wraz z parkiem w Gorzdzowie,
- zespół kościoła parafialnego w Sokolnikach,
- drewniany kościół św. Mikołaja w Zielińcu,
- zespół kościoła parafialnego i zespół pałacowy wraz z parkiem w Kończakowie.

Zwrócono uwagę także na 9 parków krajobrazowych (nie liczone pozostałości parku w Szamorzewie). Stwierdzono, że większość parków w gminie pomimo przeprowadzonej w 1992 r. wpływ na taki stan ma sytuacja własnościowa, a w tym brak zainteresowania właścicieli, brak fachowej opieki, nakładów finansowych. Zaś wieloletnia dewastacja wpłynęła na straty wśród drzewostanu. Zatarłe zostały założenia krajobrazowe (osie widokowe, sieć dróg i alei, podjazdów czy klombów).

2. ochroną archeologiczną:

374 stanowiska o różnej wartości

- stanowiska archeologiczne o dużej wartości poznawczej (34 stanowiska na terenie gminy),
- stanowiska archeologiczne o średniej wartości poznawczej (41 stanowisk na terenie gminy),
- stanowiska archeologiczne – zasygnalizowane, stanowią jedynie punkty na mapie.

Wśród ww. stanowisk zarejestrowano:

- 13 cmentarzysk, w tym jedno w Sławiu (nr rej. 792/1969),
- 60 osad,
- 2 grodziska w Sławiu (nr rej. 791/1969) i Zielińcu (nr rej. 1741/1976)

Podkreślono, że najciekawszym obszarem pod względem archeologicznym jest rejon wsi Sławie.

4.7. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Kołaczkowo

Gmina Kołaczkowo posiada plany zagospodarowania przestrzennego dla części gminy. W większości plany opracowywane są na bieżące potrzeby inwestorów oraz mieszkańców. Ewentualne rozbieżności w stosunku do oczekiwań właścicieli nieruchomości są w miarę możliwości niwelowane poprzez częściowe zmiany i aktualizacje obowiązujących planów. Z uwagi na specyfikę terenów, których dotyczą plany zagospodarowania przestrzennego, zagadnienie ochrony i opieki zabytków występuje w różnym stopniu. Poniżej wymieniono te miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których ujęto zapisy dotyczące zagadnień ochrony dziedzictwa kulturowego.

UCHWAŁA NR XXXVI/248/2010 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 09.11.2010 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Farma Wiatrowa Kołaczkowo.

§. 13.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, ustala się obowiązek prowadzenia badań archeologicznych podczas inwestycji związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem przedmiotowego terenu, a wymagających prac ziemnych. Inwestor powinien uzyskać pozwolenie na badania archeologiczne przed otrzymaniem pozwolenia na budowę.

UCHWAŁA NR XIX/117/2008 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 24.10.2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla inwestycji celu publicznego w zakresie lokalizacji dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Kromolice-Pątnów.

§ 8.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się w obrębie realizacji zadania inwestycyjnego obowiązek przeprowadzenia badań archeologicznych przy realizacji inwestycji, w obrębie wykopów budowlanych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem WUOZ w Poznaniu, które inwestor winien uzyskać przed otrzymaniem pozwolenia na budowę. W przypadku odkrycia nie ujawnionych na powierzchni obiektów archeologicznych nastąpi konieczność przeprowadzenia ratowniczych badań wykopaliskowych.

UCHWAŁA NR XXXI/225/2006 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaczkowo wieś Borzykowo.

§12

Ustala się następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury

1. Ustala się obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zakres wszelkich prac budowlanych prowadzonych w obszarze stanowisk archeologicznych oraz w obiektach wpisanych do rejestru zabytków.
2. Ustala się zgodnie z rysunkiem planu, strefę ochrony konserwatorskiej A.
3. Dla strefy pełnej ochrony konserwatorskiej ustala się obowiązek bezwzględnego zachowania historycznej struktury przestrzennej oraz uzgadniania wszelkich prac budowlanych polegających

na budowie, rozbudowie, dobudowie i przebudowie z właściwymi organami nadzoru konserwatorskiego.

4. Ustala się obowiązek zachowania i rewitalizacji zabytkowych układów urbanistycznych centrów wsi oraz osi widokowych na dominanty architektoniczne określone na rysunku planu.
5. Ustala się obowiązek zachowania historycznych form małej architektury sakralnej.
6. Spis obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków wsi Borzykowo:
  - budynek szkoły, murowany, pocz. XX w,
  - budynek poczty, murowany lata 30 XX w,
  - zespół dworski: dwór murowany z 1906 r., czworak murowany pocz. XX w., spichlerz murowany pocz. XX w, park krajobrazowy, 2 poł. XIX w pocz. XX w,
  - dom nr 35 murowany z 1896 r.,
  - dom nr 78 murowany z pocz. XX w,
  - dom nr 79 dawny zajazd,
  - dom nr 83, murowany pocz. XX w.,
  - dom nr 84, murowany pocz. 20 w,

UCHWAŁA NR XXXI/226/2006 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaczkowo wieś Kołaczkowo.

§12

Ustala się następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury

1. Ustala się obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zakres wszelkich prac budowlanych prowadzonych w obszarze stanowisk archeologicznych oraz w obiektach wpisanych do rejestru zabytków.
2. Ustala się zgodnie z rysunkiem planu, strefę ochrony konserwatorskiej A.
3. Dla strefy pełnej ochrony konserwatorskiej ustala się obowiązek bezwzględnego zachowania historycznej struktury przestrzennej oraz uzgadniania wszelkich prac budowlanych polegających na budowie, rozbudowie, dobudowie i przebudowie z właściwymi organami nadzoru konserwatorskiego.
4. Ustala się obowiązek zachowania i rewitalizacji zabytkowych układów urbanistycznych centrów wsi oraz osi widokowych na dominanty architektoniczne określone na rysunku planu.
5. Ustala się obowiązek zachowania historycznych form małej architektury sakralnej.
6. Spis obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków wsi Kołaczkowo:
  - zespół kościoła parafialnego p.w. śś Szymona i Judy Apostołów: kościół murowany 1830 r., dzwonnica drewniana poł. XIX w., plebania pocz. XX w.
  - zespół szkoły: szkoła mur-drewniana l. 20, 30 XX w., budynek gospodarczy mur-drewniany l. 20, 30 XX w.,
  - zespół dworski: dwór murowany l poł. XIX w., oficyna murowana l poł. XIX w, 2 czworaki murowane k. XIX w., Spichlerz murowany l poł. XIX w, brama murowana l poł. XIX w, park krajobrazowy, poł. XIX w.
  - zagroda nr 42 : dom, obora, stodoła z 1937 r. ulica Krakowska

- dom nr 9 rygl-mur. 4 ćw. XIX w. ulica Miłośawska
- dom nr 7 murowany lata 20 XX w. ulica Wrzesińska
- dom nr 17 murowany 1810 r. ulica Wrzesińska
- dom nr 40 murowany 1912 r. ulica Wrzesińska
- wiatrak koźlak drewniany z 1787 r.
- cmentarz rzymsko katolicki II poł. XIX w, XX w. czynny

UCHWAŁA NR XXX/213/2006 Rady Gminy w Kończewicach z dnia 25 kwietnia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego część działki nr ewid. 63/4 położoną we wsi Spławie.

4. ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- 1) ustala się obowiązek przed uzyskaniem pozwolenia na budowę uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków prac ziemnych prowadzonych w obszarze inwestycji, celem ustalenia obowiązującego inwestora zakresu prac archeologicznych.

5. CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami wskazuje *art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę:*

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. KIERUNKI REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Działanie – sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości oraz sporządzenie gminnej ewidencji zabytków małej architektury

Tabela 7: Działanie - sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości
oraz sporządzenie gminnej ewidencji zabytków małej architektury

Lp.	Działanie	Czas realizacji w latach
1.	Zostanie wykonana gminna ewidencja zabytków w oparciu o stan faktyczny zachowanej substancji zabytkowej w gminie. Zostanie wykonana weryfikacja obiektów wskazanych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku stwierdzenia dużego stopnia przebudowy lub faktu nieistnienia obiektu Gmina podejmie działania w celu wyłączenia tych obiektów z ewidencji zabytków w porozumieniu z WWKZ	2014-2017
2.	Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków małej architektury w formie zbioru kart adresowych zabytków w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, w tym także najciekawszych obiektów znajdujących się na cmentarzach z terenu gminy	2014-2017

6.1.2. Działanie - weryfikacja gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

Tabela 8: Działanie - weryfikacja gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

Lp.	Działanie	Czas realizacji w latach
1.	Uzupełniana będzie ewidencja zabytków archeologicznych o karty nowoodkrytych stanowisk archeologicznych oraz uzupełnianie kart ewidencyjnych o nowe fakty dotyczące stanowisk archeologicznych już znanych, zewidencjonowanych w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W przypadku upubliczniania gminnej ewidencji zabytków archeologicznych na stronie internetowej udostępniony zostanie wykaz stanowisk archeologicznych bez podania ich dokładnej lokalizacji	2014-2017

6.2. Promocja regionu i edukacja przez prezentację lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego

6.2.1. Działanie – udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

Tabela 9: Działanie – udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

Lp.	Działanie	Czas realizacji w latach
1.	Rozpowszechnienie informacji na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy	2014-2017
2.	Udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz „Programu opieki nad zabytkami Gminy Kołaczkowo na lata 2014 – 2017” na stronie internetowej urzędu	2014-2017
3.	Publikowanie materiałów reklamowych i turystycznych opisujących istniejące zabytki w gminie	2014-2017
4.	Wspieranie organizacji i stowarzyszeń w opracowaniu i publikowaniu materiałów dotyczących historii i zabytków gminy	2014-2017

5.	Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb turystycznych poprzez umieszczenie tablic informacyjnych dotyczących zabytków na terenie gminy	2014-2017
6.	Przeprowadzenie spotkań z właścicielami najwartościowszych obiektów zabytkowych w celu ustalenia możliwości i zasad ich udostępniania.	2014-2017

6.2.2. Działanie – edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Tabela 10: Działanie – edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Lp.	Działanie	Czas realizacji w latach
1.	Włączenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach	2014-2017
2.	Wdrażanie do zajęć szkolnych pojęć związanych z krajobrazem kulturowym gminy oraz regionu	2014-2017
3.	Informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego gminy	2014-2017

6.3. Sprawowanie opieki nad zachowanymi zabytkami w regionie

6.3.1. Działanie – zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania

Tabela 11: Działanie – zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania

Lp.	Działanie	Czas realizacji w latach
1.	Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remont	2014-2017
2.	Merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na ich odnowę	2014-2017
3.	Nawiązanie współpracy z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków w zakresie: - rozpowszechnianie informacji na temat profilaktyki konserwatorskiej stosowanej w odniesieniu do zabytków w porozumieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, - zbieranie informacji na temat przeprowadzonych remontów i odnotowanie tych faktów w kartach adresowych obiektów	2014-2017
4.	Aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych.	2014-2017
5.	Stworzenie możliwości poprzez podjęcie stosownej uchwały udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.	2014-2017
6.	Interwencja władz Gminy przy rażących naruszeniach prawa budowlanego głównie dotyczących rozbudowy i przebudowy zmieniającej bryłę obiektów lub ich charakterystycznych elementów (zwłaszcza na obszarach objętych ochroną konserwatorską i przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków)	2014-2017
7.	Prowadzenie przez Urząd Gminy Kończkowo bieżących działań mających na celu utrzymanie substancji zabytkowej obiektów wpisanych do rejestru zabytków, będących własnością samorządu gminnego.	2014-2017

6.3.2. Działanie – sporządzenie wykazu zespołów i obiektów nieruchomości, stanowisk archeologicznych typowanych do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

Tabela 12: Działanie – sporządzenie wykazu zespołów i obiektów nieruchomości, stanowisk archeologicznych typowanych do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

<i>Lp.</i>	<i>Działanie</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>
1.	Współpraca z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w sprawie wpisania do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego obiektów budownictwa i architektury oraz zabytków archeologicznych nieujętych jeszcze w rejestrze, a reprezentujących duże walory historyczne, naukowe lub artystyczne i stanowiących ważne miejsce w krajobrazie kulturowym gminy Kołaczkowo	2014-2017
3.	Oznaczenie zabytków archeologicznych na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych gminy na podstawie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych oraz wypełnienie przez inwestorów wymogów konserwatorskich zawartych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	2014-2017

6.3.3. Działanie – opieka nad zabytkami będącymi własnością gminy

Tabela 13: Obiekty wpisane do rejestru zabytków będące własnością Gminy Kołaczkowo

<i>Miejscowość</i>	<i>Obiekt</i>	<i>Datowanie</i>	<i>Rejestr zabytków</i>
Kołaczkowo	Pałac W. Reymonta	1 poł. XIX w.	2521/A z 7.10.1955
Kołaczkowo	Park krajobrazowy	poł. XIX w.	1992/A z 1.02.1985

6.3.4. Stan zachowania i sposób użytkowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków będących własnością gminy

- **Kołaczkowo: zespół parkowo-pałacowy (pałac nr rej. zabytk. 2521/A z 7.10.1955, park nr rej. zabytk. 1992/A z 1.02.1985)**

Pałac w Kołaczkowie wzniesiono na początku XIX w. dla rodziny Stablewskich. Jest to budynek na rzucie prostokąta, murowany, otynkowany, piętrowy, siedmioosiowy, kryty dachem naczółkowym. Od frontu w latach 20. XX w. dostawiono portyk kolumnowy z czterema kolumnami jońskimi w dwóch rzędach. Między kondygnacjami znajduje się gzyms kordonowy, narożniki ścian są boniowane. Okna znajdują się w profilowanych opaskach. Wnętrze pałacu jest dwutraktowe z sienią na osi, z której prowadzi na piętro klatka schodowa z późnoklasycystyczną balustradą. Za sienią w trakcie ogrodowym salon na całą długość budynku. W 1920 r. majątek kołaczkowski zakupił Władysław Reymont. Po jego śmierci w 1925 r. przeszedł na własność rodziny Juraszów z Poznania.

Wokół pałacu rozciąga się park krajobrazowy z poł. XIX w., liczący blisko 5 ha. W parku znajdują się dwa pomniki przyrody tulipanowce amerykańskie o obwodach 240 cm i wysokość 23 i 25 m. (utworzony 10.06.1979 r.- Ogł. DWR, LiSUW 17 lut. 1979 r. – Dz. Urz. WRN nr 5, poz.76.1979r.). W

parku w 1977 r. odsłonięto pomnik przedstawiający W. Reymonta w towarzystwie powieściowych bohaterów „Chłopów”: Jagny i Boryny.

1. Stan zachowania:

- pałac – bardzo dobry
- park – dobry

2. Sposób użytkowania:

- pałac – Gminny Ośrodek Kultury z działającymi w jego ramach Biblioteką Publiczną oraz Izbami Pamięci W. Reymonta i Banku Spółdzielczego; kilka pomieszczeń na parterze wynajmuje Lokalna Grupa Działania „Z nami warto”.
- Park – udostępniony społeczeństwu

3. Planowane działania:

Prowadzenie bieżących remontów pomieszczeń pałacu. Remont elewacji budynku.
Bieżące prace pielęgnacyjne w parku.

7. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI ORAZ MONITORING GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

7.1. Instrumentarium realizacji

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminny. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy w celu wywołania w nich pożądaných zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały Rady Gminy Kołaczkowo (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwolnienia i ulgi dla właścicieli obiektów zabytkowych).

2. Instrumenty finansowe:

- środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Gminy Kołaczkowo,
- inne środki publiczne (dotacje, subwencje, dofinansowania) m.in.:
  - w ramach programu „Dziedzictwo Kulturowe” z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizowanego przez 6 priorytetów:
    1. Ochrona zabytków.
    2. Wspieranie działań muzealnych.
    3. Kultura ludowa.
    4. Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą.
    5. Ochrona zabytków archeologicznych.
    6. Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego.
  - w ramach dotacji przyznawanych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli, posiadaczy lub użytkowników zabytków.
  - w ramach pomocy finansowej udzielanej jako dotacje przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Są to dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych.
- środki ze źródeł prywatnych - środki osób fizycznych, organizacji pozarządowych – stowarzyszeń,

fundacji, kościelnych osób prawnych itp.

3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi.

4. Koordynacja i kontrola

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- utworzenie w ramach organizacyjnych urzędu gminy zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami.
- wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

7.2. Monitoring realizacji

Zgodnie z art. 87, ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003, nr 162, poz. 1568 zez. mianami), za monitorowanie realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami odpowiada Wójt gminy. Sporządza on co dwa lata sprawozdanie z realizacji programu i przedstawia je Radzie Gminy. Niezwłocznie po zatwierdzeniu uchwałą Rady Gminy Kołaczkowo „Gminnego Programu Opieki nad dla Gminy Kołaczkowo na lata 2014-2017”, powołany zostanie zespół, który zajmie się monitoringiem realizacji programu. W okresach czteroletnich dokonywana będzie ocena realizacji programu. Ocena ta będzie udostępniana do publicznej wiadomości.

8. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym.

Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy **zabytkach wpisanych do rejestru zabytków** mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.:

I. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami, art. 71-83). Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. Nr 112, poz. 940).

Program operacyjny *DZIEDZICTWO KULTUROWE*.

Witryna internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl>

II. Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Wielkopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Witryna internetowa: <http://www.wosoz.bip-i.pl/public>

III. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Departament Kultury

W ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Witryna internetowa: <http://www.bip.umww.pl>

IV. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „*Odnowa i rozwój wsi*” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Witryna internetowa: <http://www.minrol.gov.pl>

V. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Administracji Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Wydział Funduszu Kościelnego

Dotacje udzielane na remonty i konserwację obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

Witryna internetowa: <http://www.mswia.gov.pl>

VI. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

Witryna internetowa: <http://www.wfosgw.poznan.pl>

Działania o charakterze strategicznym i ponadregionalnym mogą liczyć na finansowanie z Funduszy Unii Europejskiej, m.in.

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego działalność koncentruje się na różnych dziedzinach, m.in. rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury.
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, który stanowi jeden z programów operacyjnych przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Wymienione źródła finansowania są wskazówką dla właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe informacje dotyczące rodzaju finansowanych zadań, uprawnionych wnioskodawców, trybu składania wniosków, kryteriów oceny i warunków rozliczenia można znaleźć na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy finansowej.

WYKAZ TABEL

Tabela 1.	Ewidencja zabytków nieruchomych z terenu gmin Kołaczkowo wpisanych do rejestru zabytków.....	17
Tabela 2.	Zabytki nieruchome proponowane do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków.....	19
Tabela 3.	Ewidencja zabytków ruchomych z terenu gminy Kołaczkowo.....	27
Tabela 4.	Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy Kołaczkowo wpisanych do rejestru zabytków.....	28
Tabela 5.	Zestawienie zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych na terenie gminy Kołaczkowo	29
Tabela 6.	Ewidencja pomników (zabytków) przyrody z terenu gminy Kołaczkowo	31
Tabela 7.	Działanie - sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych oraz sporządzenie gminnej ewidencji zabytków małej architektury.....	44
Tabela 8.	Działanie – weryfikacja gminnej ewidencji zabytków archeologicznych.....	44
Tabela 9.	Działanie – udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych.....	44
Tabela 10.	Działanie – edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.....	45
Tabela 11.	Działanie – zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.....	45
Tabela 12.	Działanie – sporządzenie wykazu zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy	46
Tabela 13.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków będące własnością Gminy Kołaczkowo.....	46

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Dokumenty:

1. Dokumenty o zasięgu krajowym

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, nr 78, poz. 483).
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 1998, nr 91 poz. 578, ze zmianami).
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz.1568 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. 1964, nr 16, poz. 93).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001, nr 62, poz. 627 i nr 115, poz. 1229 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001, nr 99, poz. 1079, nr 100, poz. 1085, nr 110, poz. 1189 i nr 145, poz. 1623 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000, nr 46, poz. 543 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 8 poz. 717).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2000, nr 106, poz. 1126, nr 109 poz. 1157 i nr 120, poz. 1268 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011, nr 207, poz. 1230).
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocena oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008, nr 199, poz. 1227).
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003, nr 96, poz. 873).
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. 1997, nr 5, poz. 24 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U., nr 85, poz. 539 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1396 i Nr 241 poz. 2074).
- Ustawa z dnia 21 stycznia 1988 r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz.U. nr 2 poz. 2 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz.U. nr 39 poz. 311 z późn. zm.).

2. Dokumenty o zasięgu wojewódzkim i ponadpowiatowym

- *Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020* (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XXIX/559/12).
- *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego* (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XLII/628/2001 zmieniony Uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XLVI/690/10).
- *Strategia rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim* (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr X/103/07).
- *Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2011* (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XVIII/243/07).
- *Plan urzędzenia lasu Nadleśnictwa Jarocin, na okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2018 r.*, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu, Poznań 2009.

3. Dokumenty o zasięgu powiatowym

- *Plan rozwoju lokalnego powiatu wrzesińskiego na lata 2007-2013* (Uchwała Rady Powiatu Wrzesińskiego nr 73/XI/2007 z dnia 30 października 2007 r.).
- *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego* (Uchwała Rady Powiatu Wrzesińskiego nr Nr 197/XXXI/2009 z 24 września 2009 r.).

4. Dokumenty o zasięgu gminnym

- Plan rozwoju lokalnego Gminy Kołaczkowo, Kołaczkowo 2004.
- Raport o stanie Gminy Kołaczkowo, Kołaczkowo 2003.
- Strategia rozwoju Gminy Kołaczkowo na lata 2004-2013, Kołaczkowo 2004.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kołaczkowo, Kołaczkowo 2001 i późniejsze zmiany.
- Uchwała nr XXXVI/248/2010 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 09.11.2010 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Farma Wiatrowa Kołaczkowo.
- Uchwała nr XIX/117/2008 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 24.10.2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla inwestycji celu publicznego w zakresie lokalizacji dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Kromolice-Pątnów.
- Uchwała nr XXXI/225/2006 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaczkowo wieś Borzykowo.
- Uchwała nr XXXI/226/2006 Rady Gminy Kołaczkowo z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaczkowo wieś Kołaczkowo.
- Uchwała nr XXX/213/2006 Rady Gminy w Kołaczkowie z dnia 25 kwietnia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego część działki nr ewid. 63/4 położoną we wsi Spławie.

Opracowania:

1. Opracowania statystyczne

- *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*, GUS Poznań:
  - Gmina Wiejska Kończakowo, powiat wrzesiński,
  - Powiat Wrzesiński

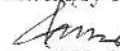
2. Opracowania konserwatorskie

- *Zabytki architektury i budownictwa w Polsce – Województwo Poznańskie*, Ośrodek Dokumentacji Zabytków, Warszawa 1998.
- *Rejestr Zabytków Województwa Wielkopolskiego*, Narodowy Instytut Dziedzictwa.
- *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, t. 5 - województwo poznańskie, red. T. Ryszczyńska, A. Sławska, z. 29 - powiat wrzesiński, Warszawa 1960.
- Archiwum Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu (ewidencje zabytków nieruchomych, ruchomych, archeologicznych, cmentarzy, zabytkowej zieleni).
- *Archeologiczne Zdjęcie Polski*.

3. Opracowania naukowe i popularno-naukowe

- *Archeologia Powiatu Wrzesińskiego*, Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział w Poznaniu, Poznań – Wrzesnia, 2003.
- S. Mazurkiewicz, *Powiat wrzesiński*, w: *Kanon krajoznawczy województwa wielkopolskiego*, Poznań 2010.
- S. Mazurkiewicz, *Środowisko geograficzne ziemi wrzesińskiej*, w: „Przegląd Powiatowy” nr 110, Wrzesnia 2011.
- S. Mazurkiewicz, *Przyroda powiatu wrzesińskiego*, w: „Przegląd Powiatowy” nr 111, Wrzesnia 2011.
- S. Mazurkiewicz, *Grody i osady*, w: „Przegląd Powiatowy” nr 112, Wrzesnia 2011.
- S. Mazurkiewicz, *Muzea, kolekcje, izby pamięci*, w: „Przegląd Powiatowy” nr 125, Wrzesnia 2012.

Przewodniczący Rady

Jerzy Woś